

Nuorten kuntavaalikysely 2021 – raportti keskeisistä tuloksista

Ajatuspaja
Alkio

MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO

Sisäily

JOHDANTO	3
1. LUKIJALLE	
1.1 Kyselytutkimuksen taustatiedot	6
1.2 Mitä tiedämme kuntavaaleista yleensä	7
1.3 Matala äänestysaktiivisuus on haaste kuntademokratialle	10
2. KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET	
2.1 Millä perusteilla nuoret äänestivät kuntavaaleissa?	12
2.2 Mistä nuoret saivat tukea äänestyspäätökselle?	17
2.3 Äänestämisen esteet	18
2.4 Nuorten puoluekannatus ja siihen vaikuttavat tekijät	19
2.5 Erot äänestyskäyttäytymisessä puoluekannan mukaan	20
2.6 Mihin puolueisiin nuoret tuntevat vetoa?	21
2.7 Polarisoituminen – uhka vai mahdollisuus?	22
2.8 Miten kasvattaa nuorten äänestysaktiivisuutta?	23
3. NUORTEN POLIITTINEN OSALLISUUS NOUSUUN	
3.1 Konkreettisia toimenpiteitä nuorten poliittisen osallistumisen vahvistamiseksi	25
3.2 Koulut ratkaisuna?	27
4. LÄHTEET	28

JOHDANTO

Ajatuspaja Alkion vuonna 2020 alkaneen työn yksi keskeinen kivijalka on ollut nuorten poliittinen osallistuminen ja sen edistäminen. Olemme selvittäneet nuorten yhteiskunnallista osallisuutta, demokratiataitoja, arvomaailmaa sekä puoluenäkemyksiä kahdessa kyselytutkimuksessa. Selvitystyömme innoittajana on toiminut ennen kaikkea huoli demokratian tulevaisuudesta.

Aiempi tutkimuksemme "Taistelua valosta – Nuoret ja politiikan tulevaisuus. Nuorten arvomaailma, kansalaitoimijuus ja puoluenäkemykset" (Maukonen & Oinas-Panuma 2020) paljasti huolestuttavan ongelman poliittisessa toimintakulttuurissamme ja nuorten poliittisessa osallistumisessa. Nuoret eivät hakeudu mukaan poliittiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, koska haluavat välttää julkista arvostelua eivätkä halua joutua vihapuheen kohteeksi.

Tähän samaan ilmiöön törmäsimme myös tässä uudessa kuntavaalien äänestyskäyttäytymistä selvittävässä kyselytutkimuksessamme. Jälleen kerran avoimet vastaukset kertoivat tilastoja enemmän. Nuorten näkemyksiä on kirjoitettu tämän tutkimusraportin sisään puhkeupliin antaen äänen nuorille itselleen kenenkään henkilöllisyyttä kuitenkaan paljastamatta.

Nuorten kuntavaalikyselyn 2021 tavoitteena oli selvittää, miten nuoret äänestivät 13.6.2021 järjestetyssä kuntavaalissa. Mitä asioita nuoret pitivät tärkeinä ehdokasvalinnassa ja äänestyspäätöksessä, mistä he saivat tukea äänestyspäätökselleen ja mitä puoluetta he äänestivät?

Tässä raportissa esittelemme keskeiset tulokset. Taustoittaaksemme kuntavaalikäyttäytymistä olemme keränneet mukaan yleistä tietoa mm. Tilastokeskukselta, Kuntaliitolta ja nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssilta siitä, miten suomalaiset ja suomalaiset nuoret ylipäätään äänestivät ja mitä vaalituloksesta tiedetään.

Lopuksi esitämme muutaman konkreettisen toimenpide-esityksen, miten nuorten äänestysaktiivisuutta ja poliittista osallisuutta voisi parantaa. Koulun demokratiakasvatuksella on tässä merkittävä rooli. Opettajien osaamista demokratiataitojen opetuksessa on vahvistettava. Äänestysaktiivisuutta lisää myös äänestämisen helppous, riittävän pitkä äänestysaika sekä saavutettavissa olevat äänestyspaikat.

Kyselytutkimus toteutettiin yhteistyössä Aula Research Oy:n kanssa aikavälillä 14.6. – 24.8.2021 eli välittömästi kuntavaalien jälkeen. Kyselyymme vastasi 1007 iältään 18-30 vuotiasta nuorta. Virhemarginaali on ± 3 prosenttia.

Pauliina Maukonen & Kaisa Oinas-Panuma

P.S. Tutkimusaineisto on huomattavasti laajempi kuin tässä raportissa esitetyt keskeiset tulokset ja havainnot. Jos sinua kiinnostaa joku tietty teema nuorten kuntavaaliäänestämiseen liittyen, otathan yhteyttä. Autamme mielellämme, jos meiltä vain asiaan liittyvää tietoa löytyy.

LUKU 1

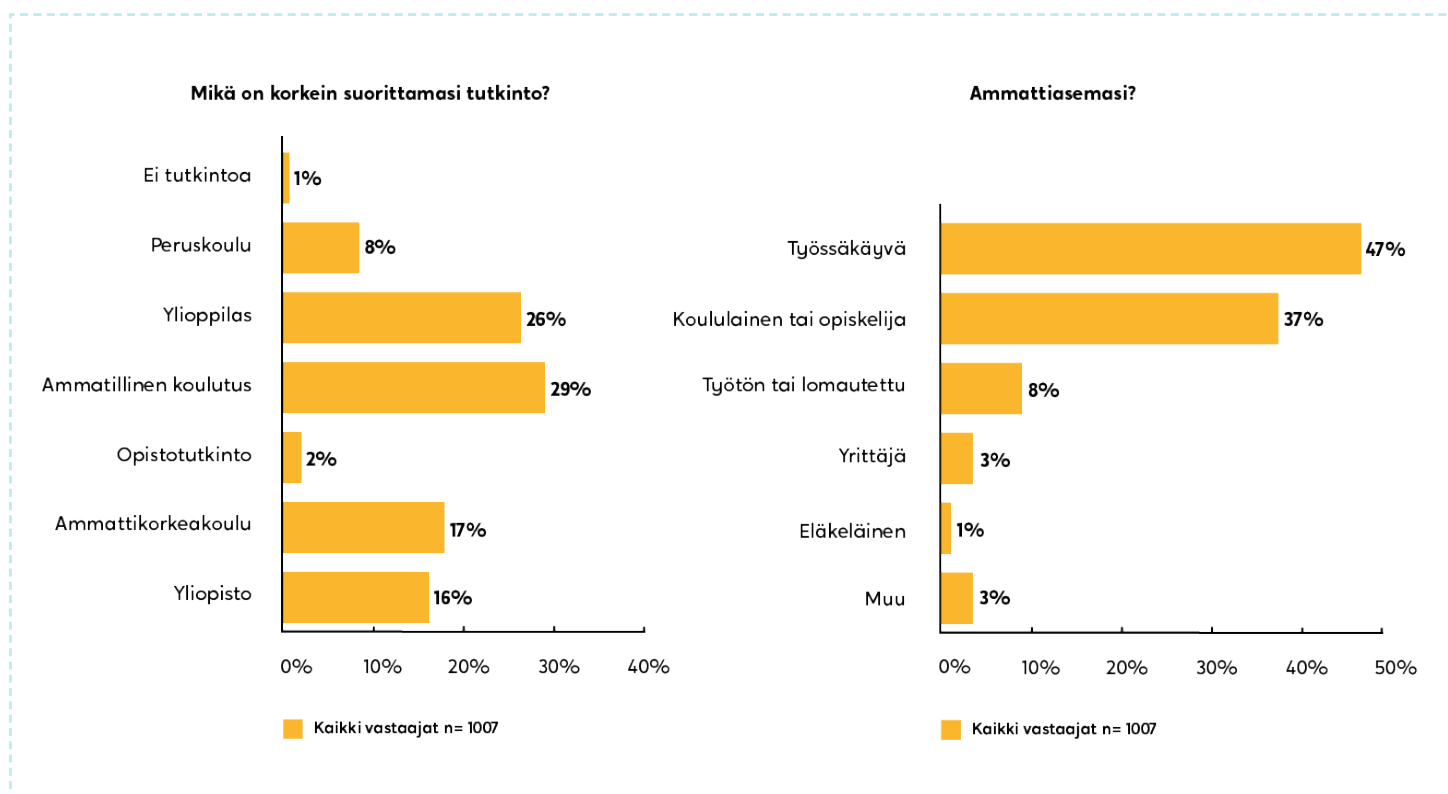

1.1 Kyselytutkimuksen taustatiedot

Kyselyymme vastasi yhteensä 1007, iältään 18–30-vuotiaista manner-Suomessa asuvaa nuorta. Tutkimuksen taustatiedot painotettiin ja kiintiöitiin väestöllisen vastaavuuden saamiseksi. Tällä otoskoolla ikäluokan koko ja vastaajajoukko huomioiden tutkimuksen virhemarginaali on noin $\pm 3\%$. Kyselytutkimuksen toteutti Ajatuspaja Alkion toimeksiannosta Aula Research Oy.

Vastaajien ikäluokat jakautuivat seuraavasti: 18–20-vuotiaita oli 21 %, 21–23-vuotiaita 22 %, 24–26-vuotiaita 24 % ja 27–30-vuotiaita loput 34 %. Vastaajista 52 % oli miehiä ja 48 % naisia.

Kolmannes (33 %) vastaajista asui Uudellamaalla. Myös Varsinais-Suomi oli hyvin edustettuna. Muista maakunnista vastaajien osuus jakautui tasaisemmin ollen 1–9 %. Kainuusta vastaajia oli kaikista vähiten ja Pirkanmaalta eniten. Vastaajien koulutustaustaa ja ammattiasemaa voi tarkastella seuraavista graafeista:

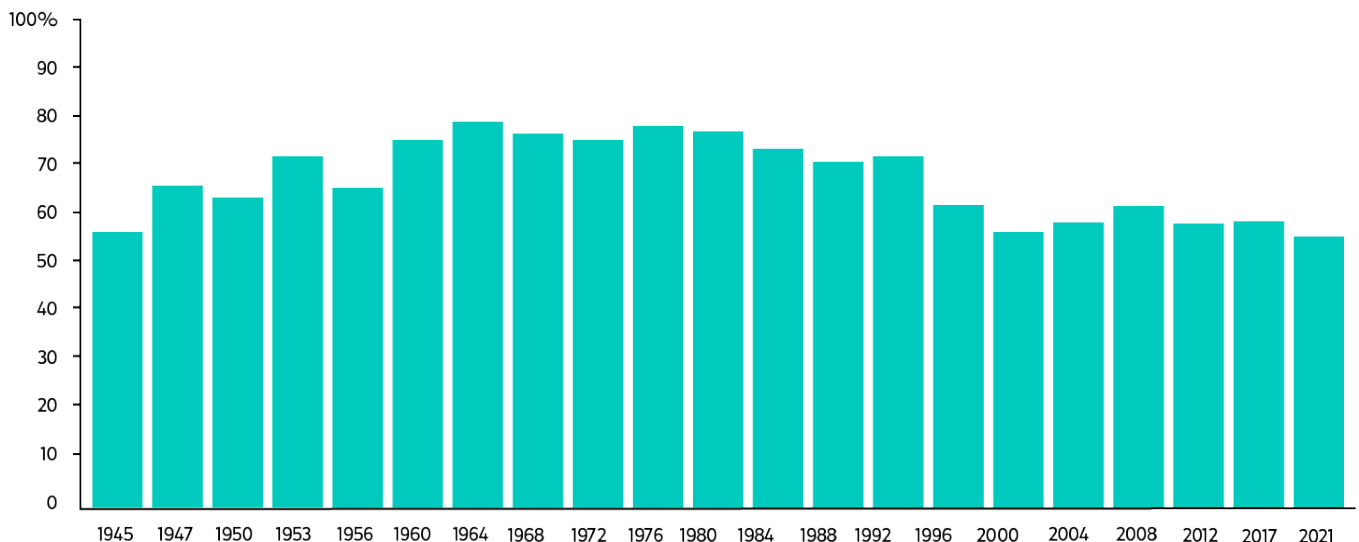
Taustaa toteutetusta selvityksestä

Graafeista näkyy, että opistotason suorittaneita ja eläkeläisiä on ollut vastaajajoukossa hyvin vähän. Myös ilman tutkintoa olevien ja yrittäjien osuus on vähäinen. 58% kyselyymme vastanneista nuorista oli iältään 24–30 vuotiaita, mikä selittää osaltaan myös ammattiasemaa. Tuossa elämänvaiheessa ollaan yleensä töissä tai opiskellaan.

1.2 Mitä tiedämme kuntavaaleista yleensä?

Kesän 2021 kuntavaalin yleiset tulokset on hyvä käydä myös läpi vertailun helpottamiseksi. Äänestysaktiivisuus oli matala. Kuntavaalien yleinen äänestysprosentti jäi Kuntaliiton tiedotteen mukaan 55,1 prosenttiin ja äänestysaktiivisuus oli alhaisimmillaan 70 vuoteen. Kymmenen kuntaa pääsi yli 70 % äänestysaktiivisuuteen ja vastaavasti kaikissa kuntakokoluokissa löytyi alle 50 % äänestysaktiivisia kuntia. Yli 70 % äänestysaktiivisuus saavutettiin 10 kunnassa, joista korkein tulos oli 81,6 % Utsjoella. (Kuntaliitto 14.6.2021.) Äänestysprosentti säilyi alhaisena 50 000-180 000 asukkaan kaupungeissa, kuten aiemmista vaaleista jo tiedetään.

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa 1945–2021, %

Lähde: Tilastotietoa äänestämisestä (Tilastokeskus, 2021)

https://www.stat.fi/til/kvaa/2021/03/kvaa_2021_03_2021-06-22_tie_001_fi.html

Hopea- ja pronssisijoilla yli 70 % kunnista olivat äänestysaktiivisuudestaan lähes kaikissa vaaleissa tunnettu Kinnula (78,7 %) ja Luoto (77,2 %), kun muita hyvin aktiivisia kuntia olivat Kauniainen, Kaskinen, Korsnäs, Pederöre, Kustavi, Luhanka ja Hailuoto. Vähiten väkeä lähti ääniuurnille Kajaanissa ja Pieksämäellä, joista molemmissa äänestysaktiivisuuttaan käytti alle puolet äänestysikäisistä (46,5 %). Kolmatta ja neljättä sijaa pitivät Hyrynsalmi ja Joensuu 47,6 % aktiivisuudellaan, ja muita heikoimpaan kymmeneen sijaan mahtuvia kuntia olivat Kotka, Varkaus, Iisalmi, Vantaa, Suomussalmi ja Ilomantsi. (Pekola-Sjöblom & Piipponen, 14.6.2021.) Tarkastellessa tilastoja voidaan nähdä karkeaa jakoa niin, että itäisen ja pohjoisen Suomen kuntien äänestysaktiivisuus olisi ollut matalampaa kuin muilla alueilla, mihin varmasti löytyy useita syitä.

Kiinnostava tieto on myös se, että eniten äänestysaktiivisuus laski pienissä kunnissa, jos aktiivisuutta vertaa esimerkiksi kahteen viime kuntavaaliin. Vastaavasti vähiten äänestysaktiivisuus laski yli 180 000 asukkaan ja yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. 10 001–20 000 asukkaan kuntien äänestysaktiivisuuden lasku on liki puoli-toistakertainen, kun koko maassa äänestysaktiivisuus laski keskiarvoisesti -3,8 %-yksikköä (emt.). Suurimpien kaupunkien poliittinen painoarvo puoluekannatukselle jatkoi siis kasvamistaan.

Äänestysprosentti kuntakoon mukaan 2012-2021 kuntavaaleissa (%)

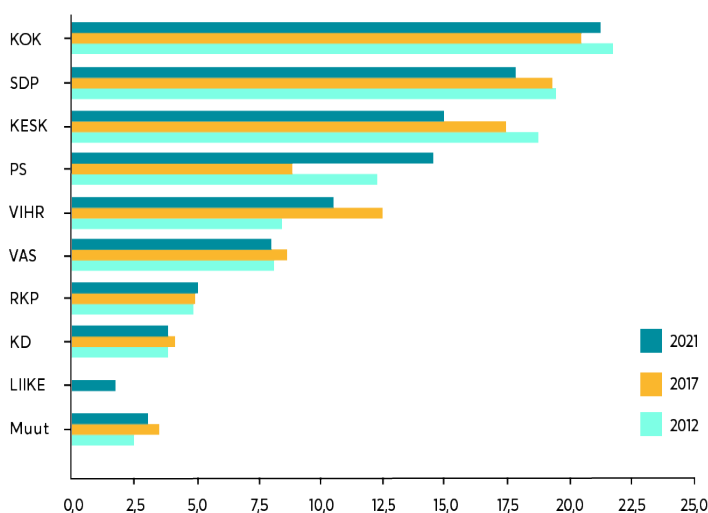
Kuntakoko	Äänestysprosentti kuntavaaleissa 2012	Äänestysprosentti kuntavaaleissa 2017	Äänestysprosentti kuntavaaleissa 2021	Muutos vuosien 2021 ja 2017 vaalien välillä
Alle 5000 asukasta	65,7	63,9	58,3	-5,6
Väh. 5000, alle 10 000 asukasta	62,8	61,8	56,2	-5,6
Väh. 10 000, alle 20 000 asukasta	61,4	60,4	55,2	-5,2
Väh. 20 000, alle 50 000 asukasta	57,8	57,6	53,5	-4,1
Väh. 50 000, alle 100 000 asukasta	56,8	56,8	52,1	-4,7
Väh. 100 000 asukasta, alle 180 000 as.	53,6	54,7	51,1	-3,6
Yli 180 000 asukasta	56,1	59,1	57,1	-2,0
Koko maa	58,3	58,9	55,1	-3,8

Äänestysaktiivisuus siis laski keskiarvoisesti kaikkialla ja myös kaikissa ikäryhmissä. Ainoa poikkeus tässä trendissä oli 2021 kuntavaaleissa nimenomaan nuoret, 18–24-vuotiaat äänestäjät, joiden äänestysaktiivisuus kasvoi 0,4 %-yksikköä edellisiin vaaleihin verrattuna (2017: 35,0 %). Kiinnostavaa on tätä tietoa vasten, että nuoresta äänestäjäryhmästä erityisesti nuorimmat olivat aktiivisia. 18–19-vuotiaista äänioikeuttaan käytti 39,1 %, kun 20–24-vuotiaista vain 34 % teki samoin. Vaikka ryhmän aktiivisuus kasvoi, jäivät nuoret ikäryhmät jälkeen äänestysaktiivisuudessaan. Lisäksi nuoren ikäryhmän sisällä näkyy osallistumisaktiivisuudessa eriytymistä esimerkiksi koulutuksen kautta tarkasteltuna, mikä on huolestuttavaa ja vaatii edelleen töitä tilanteen tasapainottamiseksi. (Allianssi ry 11.8.2021.)

Naiset äänestivät kuntavaaleissa miehiä aktiivisemmin. Naisten äänestysprosentti oli 56,5 eli 2,9 prosenttiyksikköä miesten äänestysprosenttia suurempi. Naiset ovat äänestäneet kuntavaaleissa miehiä aktiivisemmin vuoden 1984 vaaleista lähtien. Ennakoäänestämisen suosio kasvoi merkittävästi vuoden 2021 vaaleissa. Kaikista äänestäneistä peräti 60,0 prosenttia äänesti ennakkoon.

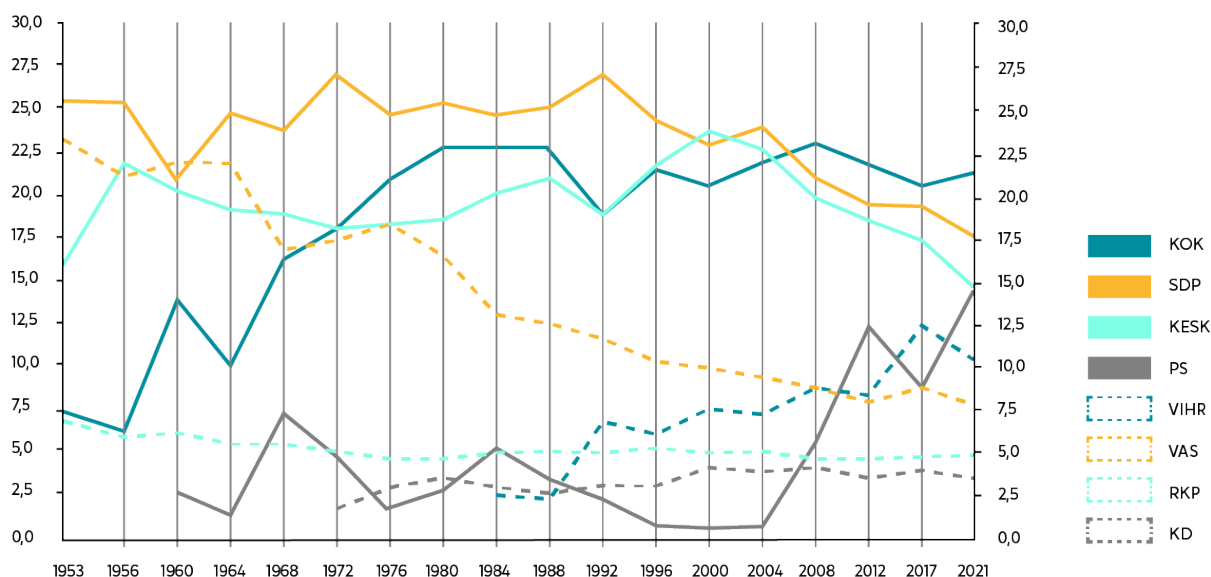
Valtakunnallisen vaalituloksen perusteella kokoomus voitti vaalit 21,4 % kannatuksella (muutosta vuoteen 2017 +0,7), SDP oli toiseksi suosituin 17,7 % kannatuksella (-1,6) ja Keskusta sai pronssipaikan 14,9 % kannatuksellaan (-2,7). Perussuomalaisia äänesti 14,5 % (+5,6). Alla olevat graafit kuvaavat puoluekannatuksen muutoksia kolmessa viimeisessä kuntavaalissa sekä myös pidemmällä ajanjaksolla 1953-2021.

Puolueiden kannatus kuntavaaleissa 2012, 2017 ja 2021, %

Lähde: Tilastotietoa valituista (Tilastokeskus, 2021)
https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vaa_kvaa_2021_07/statfin_kvaa_pxt_12y1.px/table/tableViewLayout1/

Lähde: Puolueiden kannatus kuntavaaleissa 1953 – 2021 (Tilastokeskus)

Vaikka Keskusta säilyttikin huomattavasti suurimman paikkamäärän eli 2445 valtuustopaikkaa, hävisi se kuitenkin satoja valtuutettuja (379 paikkaa). Vihreiden kannatus 10,6 % oli laskusuuntainen (2017 verraten -1,9), kuten myös Vasemmistoliiton 7,9 % (-0,9) ja Kristillisdemokraattien 3,6 % (-0,5). RKP taas kasvatti kannatustaan hienoisesti (5 %), vaikka menettikin paikkojaan muutaman. Kuntavaalikauden aikana perustettu Liike Nyt sen sijaan sai uutena puolueena 1,6 % kannatuksen ja 49 paikkaa. (Ylen Kuntavaalit-tulospalvelu 2021.)

Kuntavaalit 2021: Puolueiden lukuja

	KESK	KOK	SDP	PS	VAS	RKP	VIHR	KD
Valtuustopaikkoja	2445	1552	1451	1351	508	463	433	311
Ääniä	363 364	522 623	433 811	354 236	194 385	121 494	259 104	88 259
Ääniosuus	14,9	21,4	17,7	14,5	7,9	5,0	10,6	3,6
Osuus paikoista	28,6	18,1	17,0	15,8	5,9	5,4	5,1	3,6
Ääniä / paikka	149	337	299	262	383	262	598	284

Kuntia (yhteensä 293 kuntaa), joissa puolueella on:

- yli 50% paikoista	50	0	0	0	0	12	0	1
- väh. 25% paikoista	192	66	50	14	4	24	0	2
- vain yksi valtuutettu	7	31	28	26	56	60	13	118
- 0 valtuutettua	19	35	33	12	111	249	149	106

Lähde: https://www.stat.fi/til/kvaa/2021/03/kvaa_2021_03_2021-06-22_laa_001_fi.html

On kuitenkin perusteltua sanoa, että Keskusta säilyi suurimpana kuntapuolueena Suomessa, ainakin valtuustopaikoilla ja poliittisella määräenemmistöllä mitattuna. Keskustalla on yli puolet kuntien valtuustopaikoista peräti 50 kunnassa.

1.3 Matala äänestysaktiivisuus on haaste kuntademokratialle

Äänestäminen on kansanvallan toteuttamisen kannalta varsin painokas toimenpide. Siinä jokainen ääni painaa yhtä paljon riippumatta tulotasosta, ammatista tai yhteiskunnallisesta asemasta. Äänestäminen ei ole itsensänselvyyttä, vaan oikeus, jonka eteen on Suomessa nähty aikanaan paljon vaivaa.

Kuten moni tietää äänestystuloksessa vaikuttavat volyymit: mitä suurempi osuus on saanut kansan luottamuksen, sitä vankempi pohja on toteuttaa edustuksellisen demokratian tahtoa. Tämän tuen suuruuteen vaikuttaa kuitenkin myös se, kuinka moni on äänestänyt.

Jos tai pikemminkin kun koko kansan äänestysaktiivisuus on ollut demokratian kannalta kyseenalaisella tasolla viime aikoina, on nuorten äänestysaktiivisuus ollut todella alhainen – tai ainakin muita ikäryhmiä matalampi. Ei juuri lohduta, että kuntavaalien äänestysaktiivisuus oli vuoden 1945 jälkeen alhaisimmalla tasollaan. (Allianssi ry 11.8.2021.) Haaste matalasta äänestysaktiivisuudesta syntyykin siitä, että mikäli ääntänsä käyttää alle puolet äänioikeutetuista, jäävät edustuksellisen demokratian edustuksellisuus ja legitimitetti eli hyväksyttävyyttä vähemmän kattaviksi. Päätäntävalta on helposti kyseenalaistettavissa, jos kaikkien asioista vastuussa olevia päättäjiä tukee vain pieni vähemmistö.

*"Politiikka ei vain kiinnosta.
Eikä kukaan ole kiinnostunut
minun mielipiteistäni. Miksi siis
äänestäisin?" - Avoin vastaus
kyselytutkimuksestamme.*

LUKU 2

2.1 Millä perusteilla nuoret äänestivät kuntavaaleissa?

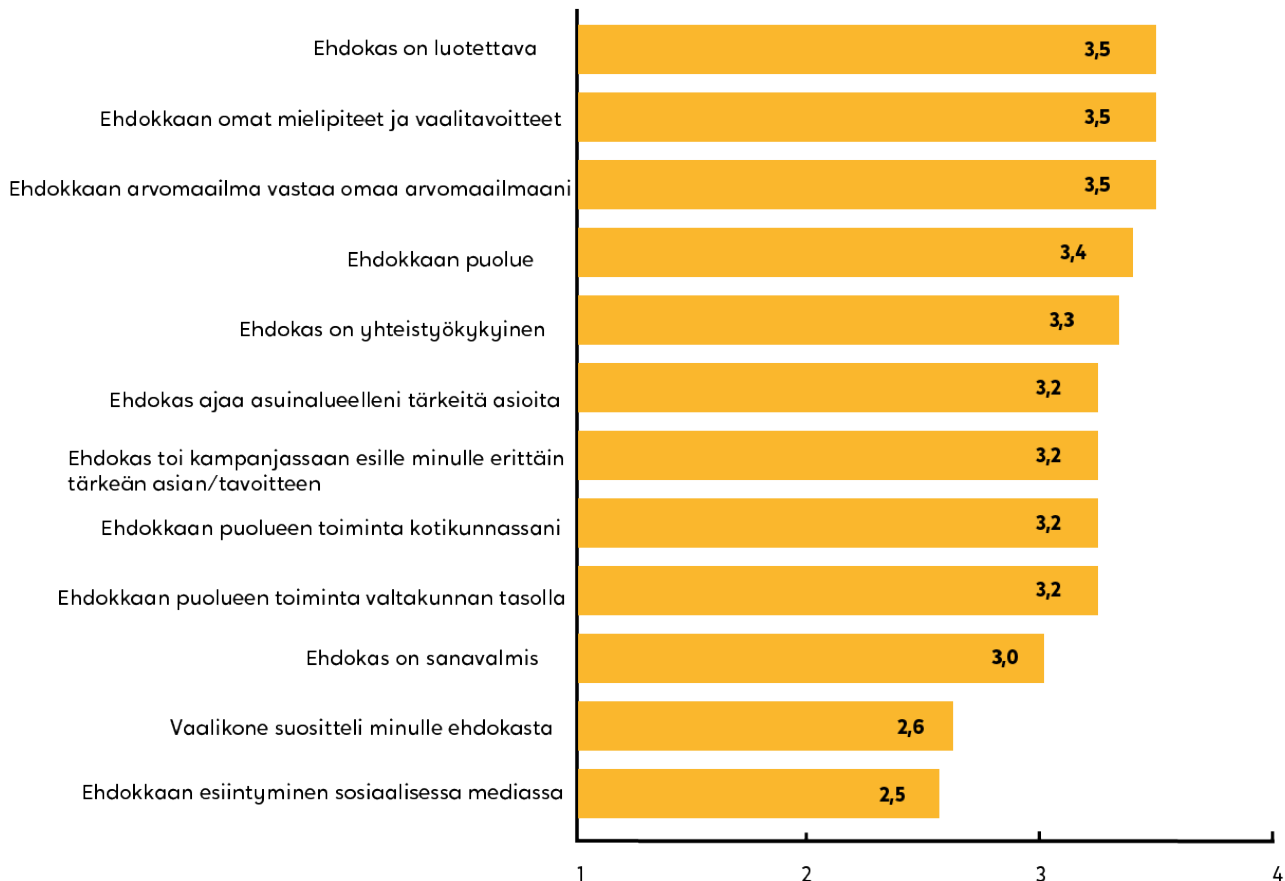
Kyselytutkimukseemme vastanneista nuorista äänesti omien sanojensa mukaan peräti 68 prosenttia, kun yleinen äänestysprosentti oli vain 55,1 %. Otantaamme osui joko siis äänestysaktiivisia nuoria tai kyseessä on nk. yliraportoinnin ongelma eli oma toiminta halutaan esittää positiivisessa valossa. Toisaalta syksyn 2020 kyselytutkimukseemme vajaa 60 % 15-30 -vuotiaista nuorista oli ajatellut äänestävänsä tulevissa kuntavaaleissa, ja sen hetkisistä alaikäisistä lähes yhdeksän kymmenestä (Maukonen & Oinas-Panuma 2020, 9-10), joten tulos voi olla myös mahdollinen. Nuorten kiinnostus politiikkaa kohtaan on ollut yleisestikin kasvamassa.

Selkeimmin äänestysaktiivisuuteen vaikuttaa koulutustaso. Ylioppilas- tai yliopistotutkinnon suorittaneet vastaajat olivat muita nuoria ahkerampia äänestäjiä, mikä on tunnustettu myös muissa tutkimuksissa (esim. Erola, Lahtinen & Wass 7.3.2017).

Mutta millä perusteella nuoriso sitten äänesti kesän 2021 kuntavaaleissa? Selvitimme asiaa kysymällä nuorilta, mitä asioita he pitivät tärkeinä ehdokasvalinnassaan. Asteikkomme oli 1 (ei lainkaan tärkeä) – 4 (erittäin tärkeä).

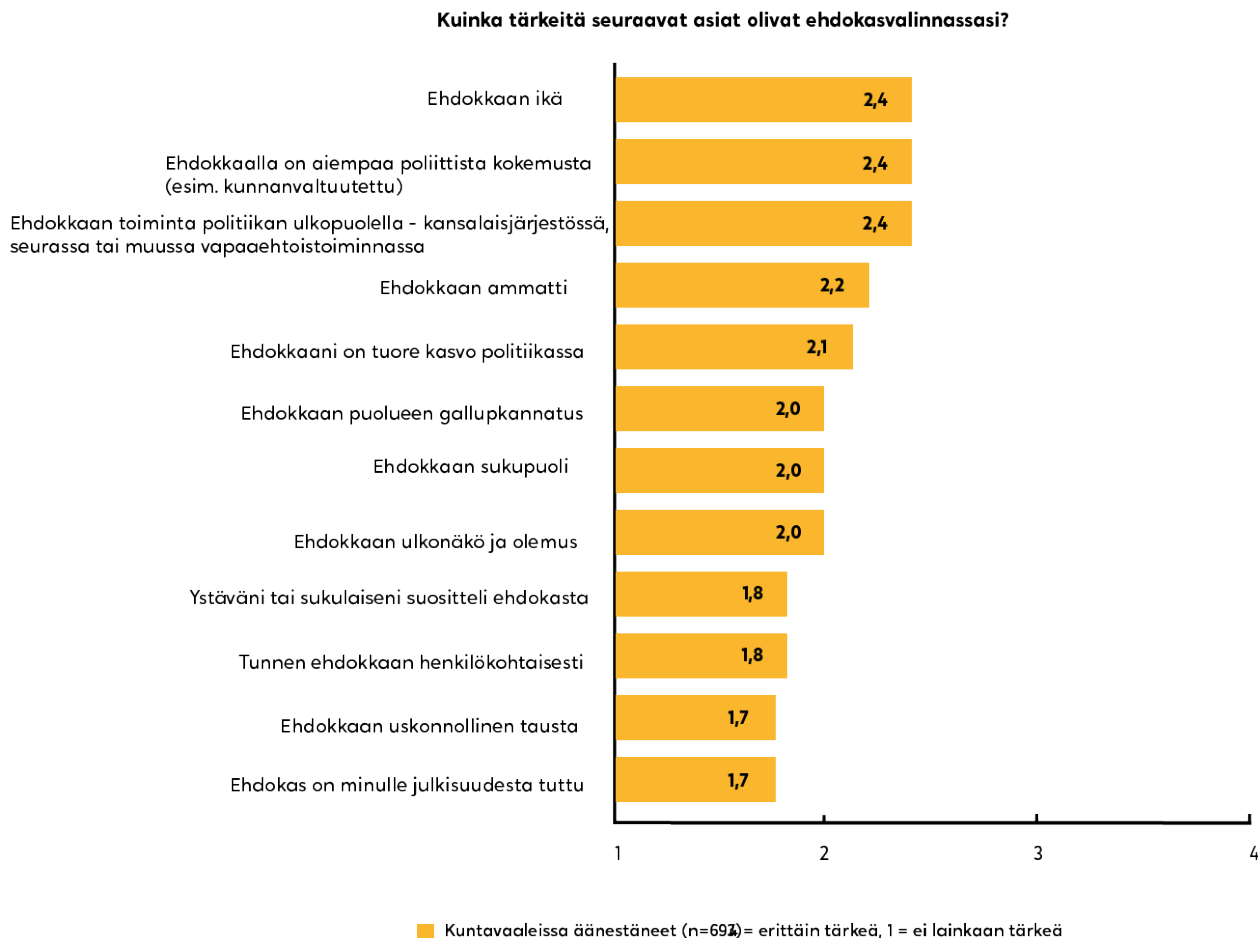
Ehdokasvalinta 1/2 äänestäneet

Kuinka tärkeitä seuraavat asiat olivat ehdokasvalinnassasi?

■ Kuntavaaleissa äänestäneet (n=694) = erittäin tärkeä, 1 = ei lainkaan tärkeä

Ehdokasvalinta 2/2 äänestäneet

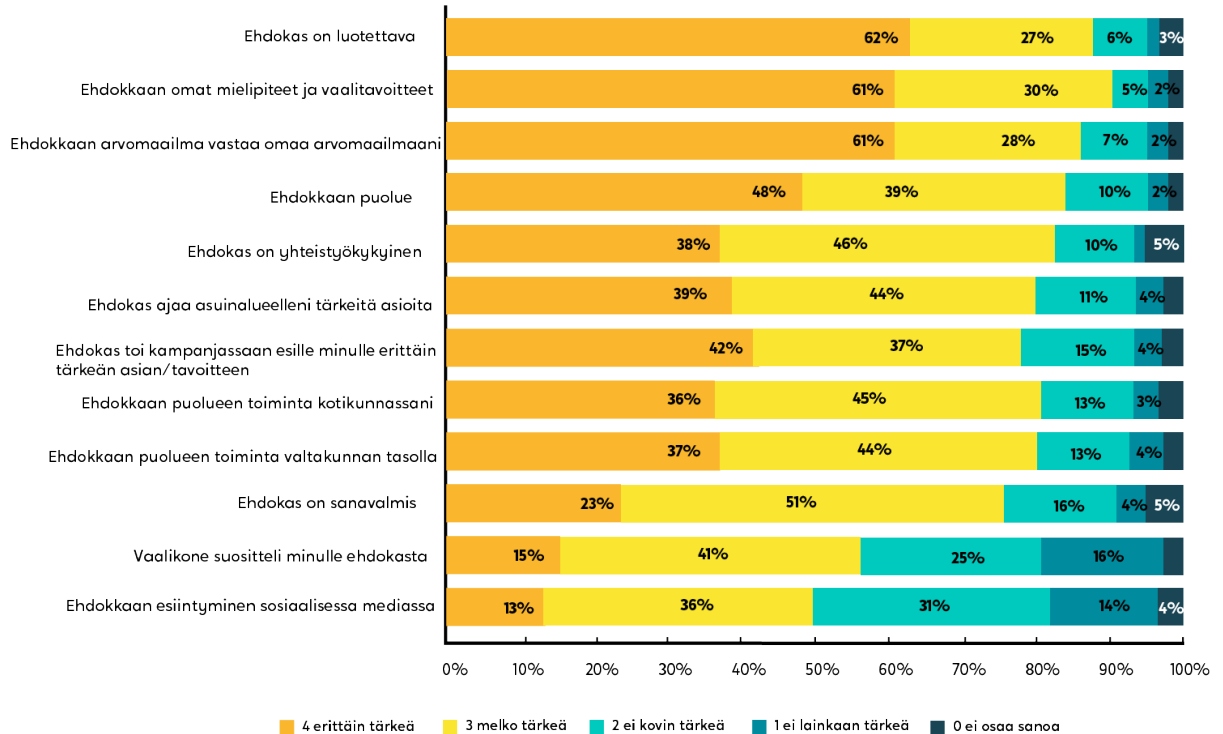

Nuoret arvostavat ehdokasvalinnassaan ennen kaikkea ehdokkaan luotettavuutta. Myös ehdokkaan omia mielipiteitä ja vaalitavoitteita arvostettiin ehdokasvalinnassa samoin kuin ehdokkaan arvomaailmaa. Arvomaailman tuli vastata äänestäjän omia näkemyksiä.

Ehdokkaan puolueella oli myös odotettua suurempi merkitys kuntavaalien ehdokasvalinnassa. Tämä näkyy, kun kyselytutkimuksen tuloksia tarkastellaan jakaumina. Kuntavaaleissa äänestäneistä nuorista peräti 86 % kertoi ehdokkaan puolueen olleen erittäin tai melko tärkeä asia ehdokasvalinnassa. Perinteisesti kuntavaaleissa puolueen merkitys äänestyspäätökselle on ollut pienempi kuin eduskuntavaaleissa, kun taas henkilön merkitys on korostunut. Nyt nuoret kuitenkin nostivat puolueen merkityksen lähes henkilöiden tasolle.

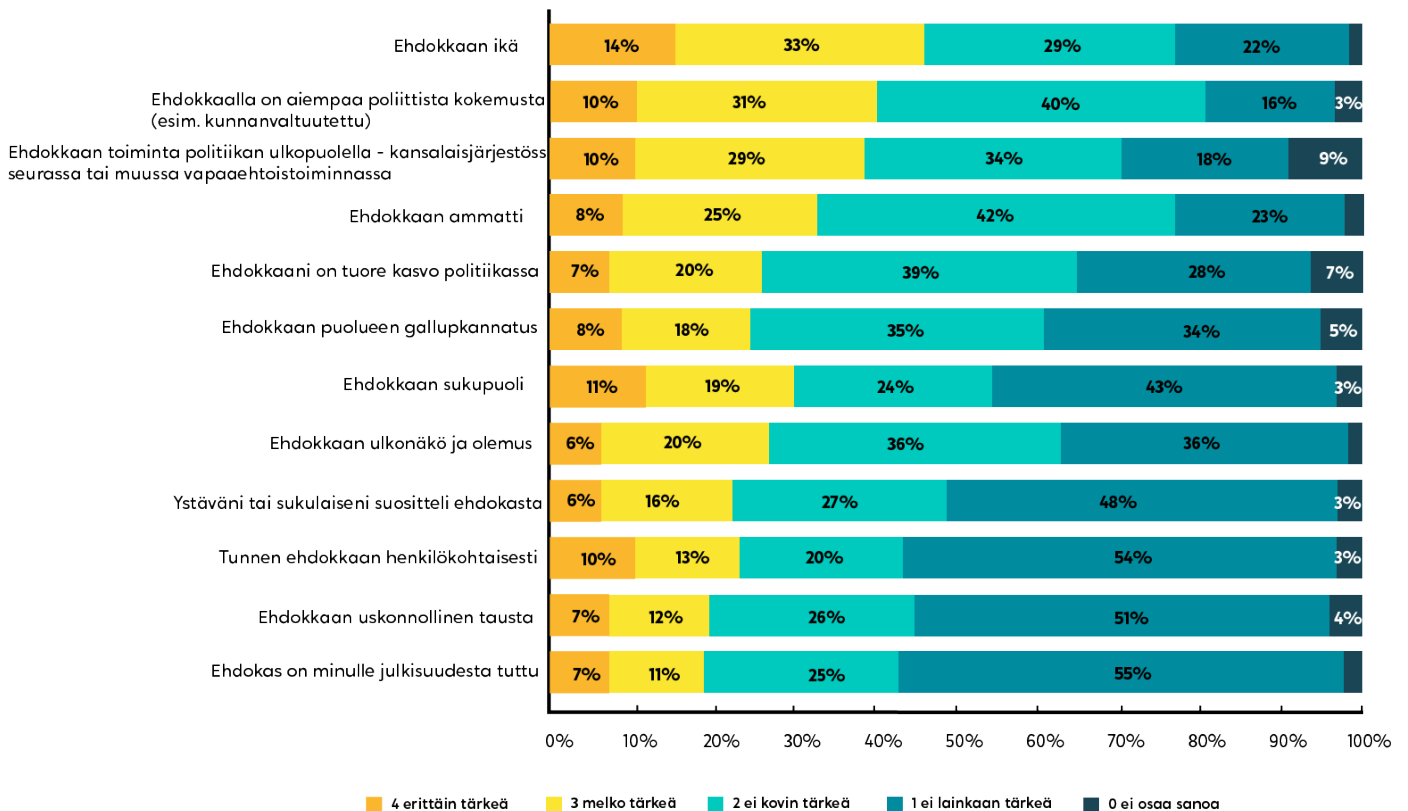
Ehdokasvalinta 1/2 äänestäneet- jakauma

Kuinka tärkeitä seuraavat asiat olivat ehdokasvalinnassasi?

Ehdokasvalinta 2/2 äänestäneet- jakauma

Kuinka tärkeitä seuraavat asiat olivat ehdokasvalinnassasi?

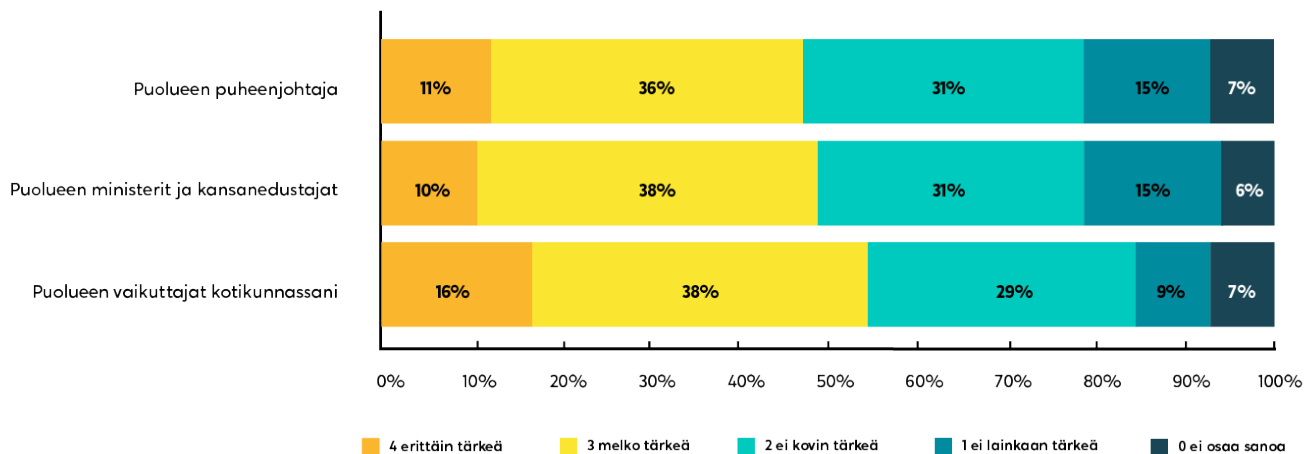

Nuoret äänestivät siis asiasisältöjen perusteella. Ehdokkaan tunnettuus tai ulkoinen olemus eivät olleet tärkeitä. Myöskään ehdokkaan ikää, sukupuolta, ammattia tai uskontoa nuoret eivät pidä kovin vaikuttavina tekijöinä äänestyspäätökselleen.

Mielikuvat siitä, että ehdokkaan toiminta sosiaalisessa mediassa ratkaisisi nuorten osalta äänestyspäätöksen, ei saanut tämän kyselytutkimuksen osalta vahvistusta. Osaan nuorista ehdokkaan toiminta somessa vetosi, osaan ei.

Selvitimme myös puolueiden avainvaikuttajien vaikuttavuutta äänestyspäätöksen tekemiseen. Äänestäjän näkökulmasta ei ole yhdentekevää, kuka puolueen ääntä käyttää tai miten kunta- ja poliittista hoidetaan. Puolueen avainvaikuttajia ovat kuntavaaleissa ennen kaikkea puolueen paikallistason vaikuttajat, eivät niinkään puolueen puheenjohtajat, ministerit tai kansanedustajat. Valtakunnantason puoluevaikuttajat vaikuttavat toki puolueiden imagoon, mutta äänestyspäätöksessä nuorilla ratkaisevat sisällöt ja paikallisuus.

Puolueen avainvaikuttajien vaikutus äänestyspäätökseen

Äänestyspäätöksiin vaikuttivat luonnollisesti myös asiakysymyksiin liittyvät näkemykset. Nuorille tärkein vaaliteema äänestyspäätöstä tehtäessä oli sosiaali- ja terveyspalvelut. Tätä mieltä oli 58 % äänestäneistä. Myös ympäristö- ja ilmastoasiat sekä kuntatalous ja kunnallisvero vaikuttavat nuorten äänestyspäätöksiin.

Äänestyspäätökseen vaikuttaneet asiat 1/2 Äänestäneet iän ja sukupuolen mukaan

Mitkä seuraavista asioista olivat sinulle tärkeitä äänestyspäätöstä tehdessäsi?											
Voit valita kaikki sopivat vaihtoehdot.											
	Sosiaali- ja terveyspalvelut	Ympäristö- ja ilmastoasiat	Kuntatalous ja kunnallisvero	Yhdenvertaisuus -asiat	Sukupuolten tasa-arvoon liittyvät kysymykset	Asumiseen liittyvät asiat	Peruskoulutus	Toisen asteen koulutus (lukio tai ammattikoulu)	Liikennepalvelut ja -yhteydet	Maahanmuutto ja maahanmuuttajien kotoutuminen	Kirjasto ja kulttuuripalvelut
Kaikki äänestäneet (n=693)	58%	49%	45%	39%	39%	38%	36%	33%	33%	32%	31%
Miehet	44%	36%	55%	24%	23%	38%	31%	28%	31%	32%	23%
Naiset	71%	60%	38%	53%	51%	40%	40%	38%	38%	30%	36%

Äänestyspäätökseen vaikuttaneet asiat 2/2 Äänestäneet iän ja sukupuolen mukaan

Mitkä seuraavista asioista olivat sinulle tärkeitä äänestyspäätöstä tehdessäsi?	Vanhustenhuolto	Varhaiskasvatus	Elinkeino- politiikka ja yrittäjyyden edistäminen	Liikunta- palvelut	Kaavoitus ja rakentaminen	Kunnan henkilöstön hyvinvointiin liittyvät kysymykset	Asukkaiden vaikutusmahdol- lisuudet ja kunta- demokratian vahvistaminen	Vammais- palvelut	Kuntien hankinnat	Maatalous- kysymykset	Kielipolitiikka
Kaikki äänestäneet (n=693)	30%	29%	29%	24%	24%	22%	20%	20%	14%	10%	7%
Miehet	24%	22%	33%	24%	27%	22%	16%	16%	15%	11%	7%
Naiset	36%	37%	26%	27%	22%	22%	23%	24%	14%	9%	8%

Etenkin naiset pitivät sosiaali- ja terveyspalveluita sekä ympäristö- ja ilmastoasioita tärkeinä, kun miehet korostavat kuntatalouden merkitystä. Naisille tärkeitä teemoja ovat myös yhdenvertaisuusasiat ja sukupuolten välinen tasa-arvo, jotka ovat olleet poliittisessa keskustelussa pinnalla jo pidempään.

Sote-asioiden korostunut tärkeys näyttäytyy jopa odottamattoman voimakkaana, sillä se ohitti esimerkiksi toisen asteen koulutuksen ja liikennepalvelut ja -yhteydet (33 %), liikuntapalvelut (24 %) ja esimerkiksi maahanmuuton ja maahanmuuttajien kotoutumisen (32 %), joka on myös ollut paljon julkisessa keskustelussa.

Asiakysymyksistä vähiten tunteita ja äänestysalua herättivät kielipolitiikka (7 %), maatalouskysymykset (10 %) ja kuntien hankinnat (14 %), joissa merkittäviä eroja ei myöskään sukupuolten välillä näkynyt.

Nuorten kiinnostus oli myös suhteellisen vähäistä asioihin, jotka olivat nuorten elämästä kauempana. Näitä asioita olivat esimerkiksi vanhustenhuolto (30 % koki tärkeäksi), varhaiskasvatus sekä elinkeinopolitiikka ja yrittäjyyden edistäminen (29 % vastaajista). Kovin suurta hajontaa ei ollut edes sukupuolittain jaoteltuna, vaikka naisvastaajat pitivät kautta linjan hoivaan ja huolenpitoon liittyviä kysymyksiä tärkeämpinä kuin miesvastaajat. Miesvastaajia kiinnostivat sen sijaan hieman enemmän talouteen ja tekniikkaan liittyvät kysymykset.

Näiden pohjalta voikin todeta, että ehdokkaan toiminnalla on puoluetustan rinnalla merkitystä nuorelle äänestyspäätöstä tehtäessä. Ajatusten samankaltaisuuden tärkeyden merkitystä ei siis sovi vähätellä. Vaaleissa pärjäävät ehdokkaat, joiden ajatuksiin äänestäjien on helppo samaistua.

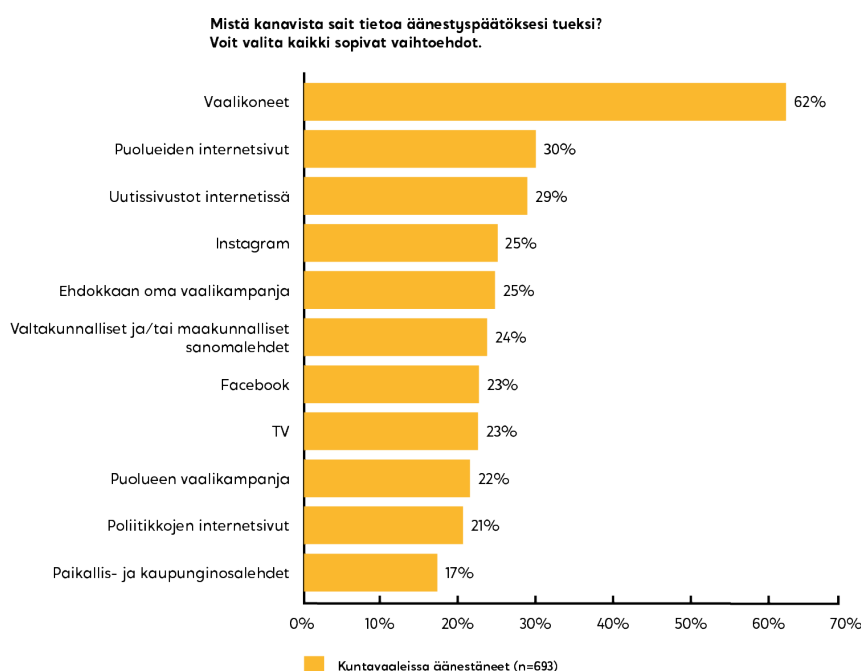
"Vaikka minulla on vahvoja mielipiteitä tietyistä asioista ja haluan edistää yhteistä hyvää, ei politiikka ole kuitenkaan minun intohimoni. Minun luonteeni on sellainen, että herätän ihmisissä vastustusta. Mielipiteitäni ei ymmärretä enkä saisi kovin hyvää palautetta. Ei minua kukaan äänestäisi." Kyselyyn vastanneen perustelu, miksi hän ei itse lähde itse ehdolle

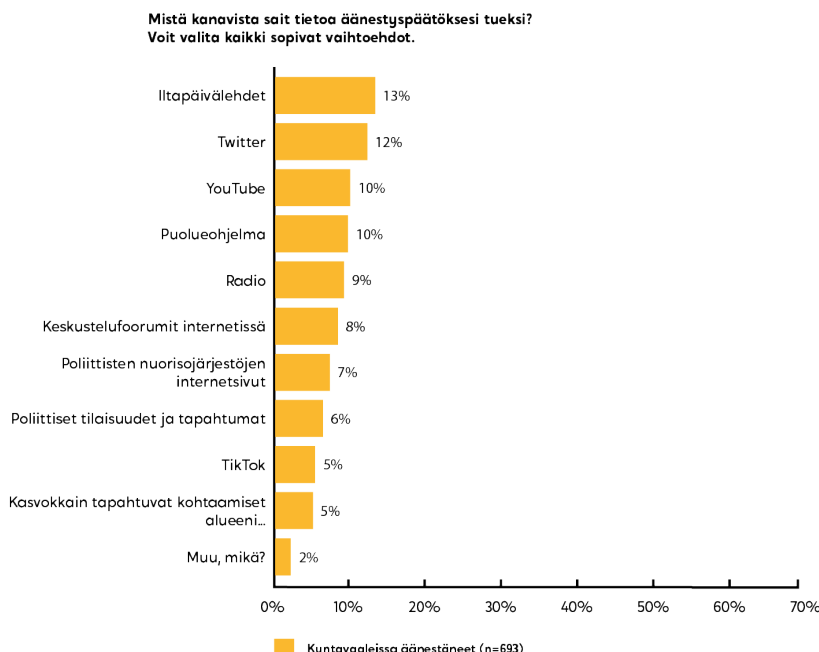
2.2 Millä perusteilla nuoret äänestivät kuntavaaleissa?

Vaalikoneiden merkitys ehdokasvalinnassa on kasvanut. Tämä näkyi myös kyselyssämme. Peräti 62 % vastaajista koki saaneensa tietoa äänestämispäätöksensä tueksi nimenomaan vaalikoneista. Muita tärkeitä kanavia olivat puolueiden internetsivut, internetin uutissivut ja Instagram, joista jälkimmäisen teho on todistettu myös muissa tutkimuksissa (esim. Karhu 14.6.2021). Pienoinen yllätys oli puolueiden internetsivujen merkitys, sillä puolueluotoiminnassa on tuudittauduttu viime vuosina lähinnä sosiaalisen median voimaan.

Mistä saatiin tietoa äänestyspäätöksen tueksi? 1/2

Mistä saatiin tietoa äänestyspäätöksen tueksi? 1/2

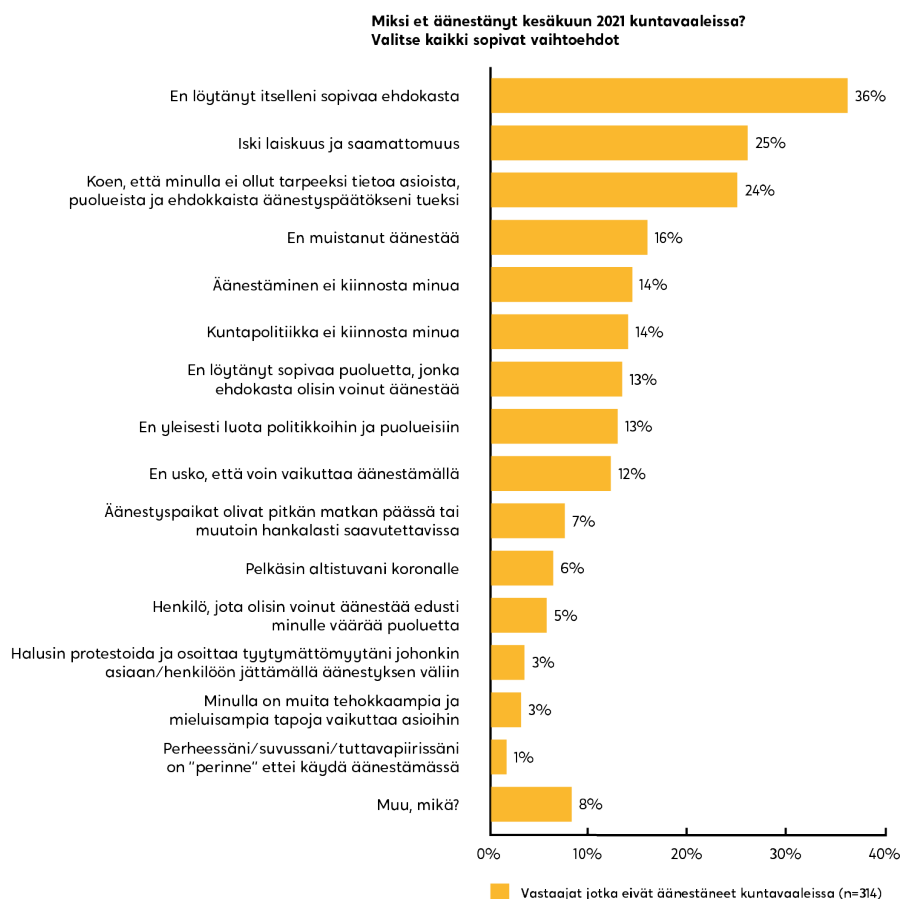

Tiedonhaussa eri alustojen käyttö vaikuttaa olevan polarisoitunut: naisvastaajille vaalikoneet, puolueiden verkkosivut ja Instagram olivat tärkeimpiä tiedonhakukanavia. Sen sijaan miesten kärkinelikkoon pääsivät televisio, iltapäivälehdet, YouTube ja Twitter. Kanavien ja ehkäpä myös sukupuolten eroavaisuudet ovat tässä tuloksessa näkyvillä: Naiset hyödyntävät mieluummin hieman virallisempia tai lähdekriittisyyttä vaativia kanavia äänestyspäätöstä tehdessä kuin miehet. Tosin kovin suurta johtopäätöstä ei tämän kyselytutkimuksen tuloksen perusteella voi tehdä.

2.3 Äänestämisen esteet

Selvitimme myös äänestämisen esteitä eli mistä syistä liki kolmannes kyselyymme vastanneista nuorista jätti käyttämättä äänioikeuttaan. Suurin syy tuntui olevan, että nuori ei löytänyt itselleen sopivaa ehdokasta. Näin vastasi peräti 36 % niistä nuorista, jotka eivät kuntavaaleissa äänestäneet.

Miksi vaaleissa ei äänestetty?

Joka neljännelle nuorelle iski omien sanojensa mukaan laiskuus tai saamattomuus eli he jäivät vaalipäivänä kotiin. Saman verran vastaajia koki, ettei heillä ollut tarpeeksi tietoa asioista, puolueista eikä ehdokkaista, jotta äänensä olisi voinut antaa.

Kyselytutkimuksemme yksi positiivisimmista tuloksista on se, että otoksemme nuorissa ei ole havaittavissa ylisukupolvista äänestämättä jättämistä tai "periytyvää" poliittista passiivisuutta. Vain prosentti vastaajista kertoi, että äänestämättömyys johtui perheen, suvun tai läheisten "perinteestä" jättää äänestämättä. Niin ikään positiivisena yllätyksenä voidaan todeta, että vain 6 % perusteli äänestämättömyyttään koronan pelolla. 16% vastaajista unohti vain äänestää.

Heille, jotka jättivät tällä kertaa äänestämättä, hypoteettiseen ehdokasvalintaan olisivat vaikuttaneet samankaltaiset asiat kuin äänestäneilläkin. Yli puolella merkittävin tekijä olisi ollut ehdokkaan omat mielipiteet ja vaalitavoitteet (51 %), ehdokkaan puolue (47 %) ja ehdokkaan arvomaailman vastaavuus omaan arvomaailmaan (46 %). Tässä vertausryhmässä myöskään ehdokkaan uskonnolle, ulkonäölle tai sukupuolelle ei olisi annettu suurta painoarvoa äänestyspäätöstä tehtäessä.

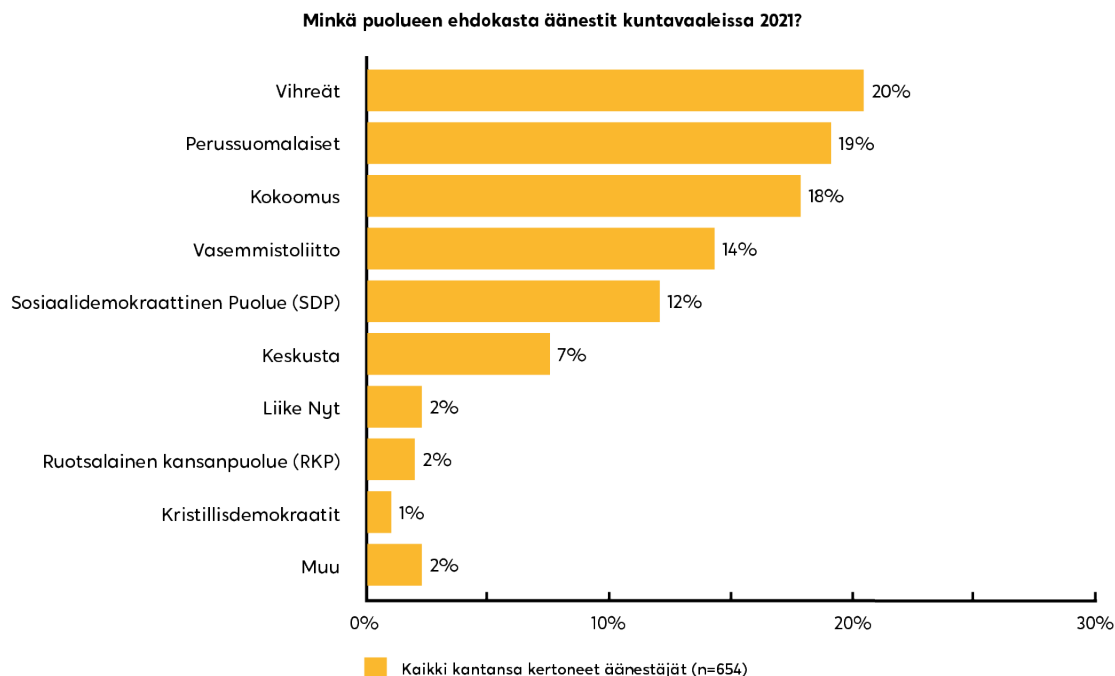
2.4 Nuorten puoluekannatus ja siihen vaikuttavat tekijät

Nuorten puoluekannatus on muuttunut 2000-luvulla. Siinä missä 2000-luvun alussa Keskusta oli nuorten selkeä ykkönen ja muina vahvoina puolueina näyttäneet Kokoomus ja SDP, on tilanne tänään toinen. (Borg, 2011, 16–17.) Nuorten suosituimmat puolueet ovat tänä päivänä Vihreät, Perussuomalaiset ja Kokoomus. Järjestys on vain vaihdellut.

Vastaava havainto tehtiin jo ennen kesän kuntavaaleja Taloustutkimuksen kuntavaalien äänestysaikomuksia tarkastelevassa kyselyssä, jossa palkintosijoille nuorten suosituimpina puolueina pääsivät Kokoomus ja Vihreät 25 % kannatuksella sekä Perussuomalaiset 15 % kannatuksella. Samassa kyselyssä Keskustaa ilmoitti äänestävänsä 9 % nuorista. (Rahkonen, 25.2.2021, dia 5.) Tulos eroaa jonkin verran tämän kyselytutkimuksen ilmoitetusta äänestystuloksesta, mutta kaikista tuloksista näkyy erityisesti Keskustan nuorisokannatuksen sulaminen ajan kuluessa.

Otantomme nuorisokannatusta on hyvä suhteuttaa kuntavaalien 2021 valtakunnalliseen tulokseen (Ylen Kuntavaalit-tulospalvelu 2021), jos ei muusta syystä, niin osoittaaksemme otoksemme 18–30 – vuotiaiden nuorten erityisyyden koko äänestäjäkunnassa. Vastaajistamme viidennes eli 20 % kertoi äänestäneensä kuntavaaleissa vihreitä, kun taas valtakunnallista kannatusta vihreille löytyi vain noin puolet siitä (10,6 %). Perussuomalaisten osalta tilanne oli liki samanlainen. Kyselytutkimuksessamme perussuomalaiset saivat nuorten äänistä 19 %, kun vaaleissa perussuomalaisten kannatus oli 14,5%. Myös Vasemmistoliitto pärjasi nuorten keskuudessa paremmin kuin valtakunnallisesti vaalissa. Kyselyssämme Vasemmistoliittoa kertoi äänestäneensä 14 %, kun vaalikannatus oli vain 7,9 %.

Puoluekannatus kuntavaaleissa 2021

Vihreiden gallupkannatuksen ollessa suurempaa kuin toteutuvan äänestystuloksen on aiheellista pohdiskella, mistä se johtuu. Tekijöitä ilmiön taustalla on monia, mutta esimerkiksi suuri nuorisokannatus voi itseasiassa olla yksi tekijöistä. Vaikka nuorten suosio on suurta, on nuorten äänestäjien osuus koko äänestäjäkunnasta kohdullisen vähäinen. Lisäksi haasteetta voi luoda se, että vihreät puhuttelevat nimenomaan nuoria naisia, jolloin osuus vähenee entisestään. Perussuomalaisten kohdalla kyse lienee samasta ilmiöstä, mutta heidän haasteensa syntyy siitä, että kannattajakunta on varsin miehistä. Perussuomalaisista kiinnostuneet (nuoret) miehet ovat useammin sellaisia, jotka eivät välttämättä äänestä tai osallistu yhteiskuntaan sen aktiivisina jäseninä, joten äänestystulos jää gallup-tuloksesta epäaktiivisuuden vuoksi.

2.5 Erot äänestyskäyttäytymisessä puoluekannan mukaan

Puoluekannalla on selkeä vaikutus myös nuorten äänestyskäyttäytymiseen ja arvostuksiin. Vaikka sosiaali- ja terveyspalvelut olivat kaikille kyselytutkimuksemme vastaajille tärkein äänestyspäätökseen vaikuttanut asia, oli se sitä erityisesti Vasemmistoliittoa äänestäneille. Peräti 77% Vasemmistoliittoa äänestäneistä nuorista piti teemaa merkittävänä äänestyspäätökselle, kun vastaava luku oli perussuomalaisten kohdalla vain 42%.

Vihreitä äänestäneille ympäristö- ja ilmastoasiat olivat kaikkein merkityksellisimpiä: 79 % heistä nimesi ne tärkeimmiksi syiksi äänestyspäätöksen taustalla, kun taas kuntatalous ja kunnallisverot saivat vihreiden parissa vain 26% osuuden. Vihreät arvostivat myös sukupuolten tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä (65%) ja yhdenvertaisuusasioita (59%) selvästi kaikkien vastaajien keskiarvoa (39%) enemmän. Samat teemat olivat tärkeitä myös Vasemmistoliiton kannattajille.

Vahvasti oikealle puoluekentässä sijoittuvat puolueet eli Kokoomus ja Perussuomalaiset eivät yllättäneet tälläkään kertaa talousnäkemyksissään. Kuntatalous ja kunnallisvero olivat sekä Kokoomuksen (62%) että perussuomalaisia (54%) äänestäneiden keskuudessa tärkeimpiä äänestyspäätökseen vaikuttaneita asioita. Kokoomuksen kannattajiin vaikuttivat myös asumiseen (44 %), elinkeino- ja yrittäjyyspolitiikkaan (52 %) sekä kaavoitukseen ja rakentamiseen (31 %) liittyvät kysymykset. Ehkä hieman yllättäen maahanmuutto- ja maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavat asiat olivat eniten Vasemmistoliiton (48 %) ja PS:n kannattajien (42 %) äänestyspäätöksen takana, tosin päinvastaisista syistä.

SDP:tä äänestäneet, kyselytutkimukseemme vastanneet nuoret pitivät äänestyspäätöksessään tärkeinä asioina sosiaali- ja terveyspalveluita (57%) sekä hieman yllättäen – ainakin muihin vastaajiin verrattuna – liikuntapalveluita (37%) ja varhaiskasvatusta (35%). Vasemmistoliittoa äänestäneille tärkeiksi teemoiksi nousivat myös asukkaiden vaikutusmahdollisuudet ja kuntademokratian tilan vahvistaminen sekä vammaispalvelut (30 ja 31 %). Vasemmistoliiton kannattajat arvostavat tässä kyselyssä muita puoluekannattajia enemmän kirjasto- ja kulttuuripalveluita sekä toisen asteen koulutusta. Taistolaisuuden henki on tältä osin voimissaan.

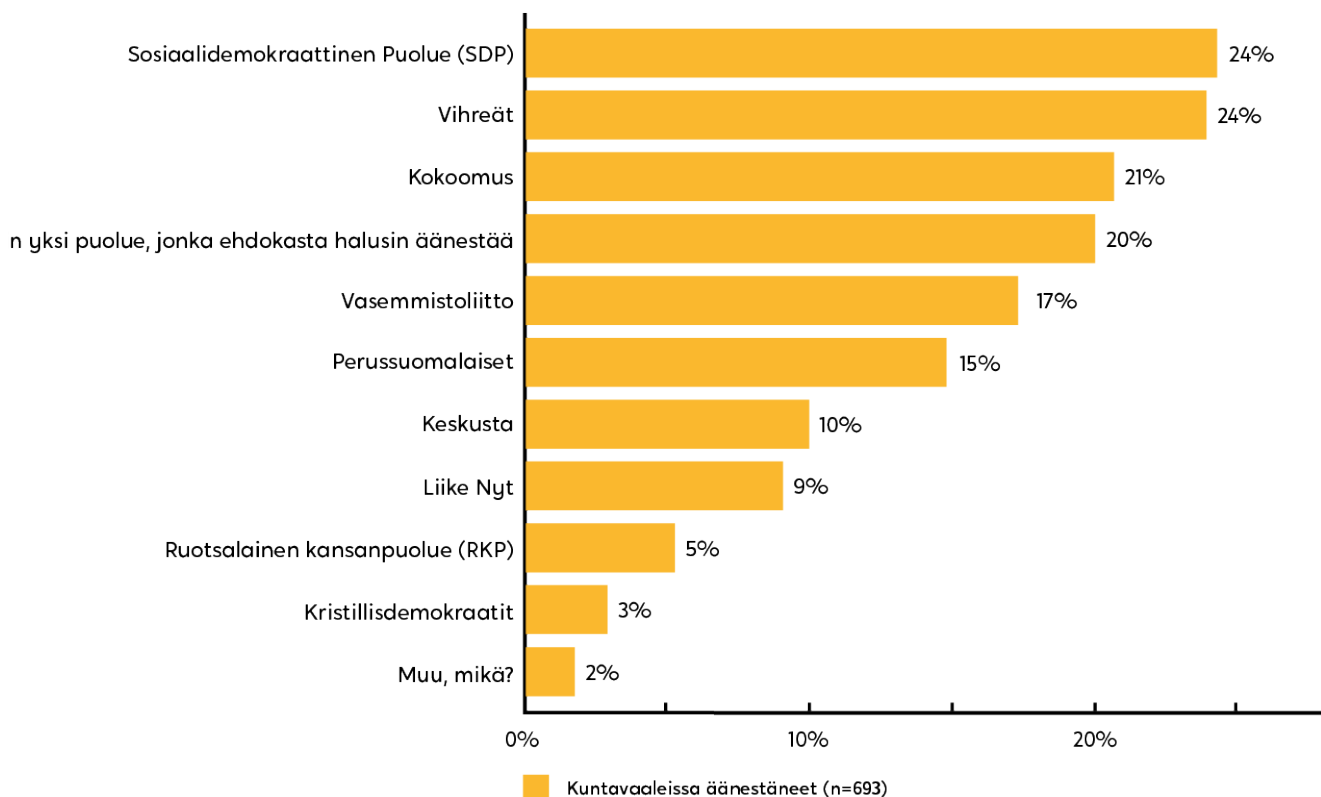
Keskustaa kuntavaaleissa äänestäneille nuorille tärkeitä teemoja olivat muista poiketen maatalouskysymykset (21%) sekä kuntien hankinnat (18%). Tältä osin voidaan todeta, että keskustalla on muista puolueista poikkeava äänestäjäprofiili ja omaleimainen agenda, mutta harmittavaa kyllä, äänestäjäkunta on nuorissa pieni, joten vastakaikua ei synny ja volyymi sekä vaalikannatus jäävät pieneksi. Tämä voi olla merkittävin syy keskustan alhaiselle nuorisokannatukselle.

2.6 Mihin puolueisiin nuoret tuntevat vetoa?

Kun äänestyspäätöksiä ja puoluevalintoja tehdään, on kiinnostava havainnoida myös vaihtoehtoja. Mitä muita puolueita harkittiin äänestettävän – vai harkittiinko ollenkaan? Kun vastaaja sai valita kaikki itselleen sopivimmat puolueet, tulos näytti seuraavalta:

Muut mahdolliset puolueet

Jos harkitsit myös jonkun muun puolueen ehdokkaan äänestämistä kuntavaaleissa, mikä tai mitkä nämä puoleet olivat? Voit valita kaikki sopivat vaihtoehdot.

Jakauman perusteella voidaan todeta, että "vihreä vasemmisto" eli SDP ja Vihreät ovat suomalaisille nuorille aito ja selkeä vaihtoehto puoluetustasta riippumatta. Tämä nostaa sekä vihreiden että SDP:n todellisen kannatuspotentialin nuorten keskuudessa korkealle ja pian voitaneen nuorisogallupeissa nähdä myös sellaisia tuloksia, joissa kärkisijoja pitävät Vihreät ja vasemmistopuolueet perussuomalaisten ja kokoomuksen sijaan. Myös Vasemmistoliiton kannatuspotentiali on tässä kyselyssä 17%, mikä on 3% suurempaa kuin varsinainen kannatus, ja vahvistaa entisestään vihervasemmiston suosiota nuorten keskuudessa.

Vaikka tämän kyselytutkimuksen perusteella keskustassa olevat puolueet (Keskusta, RKP ja KD) eivät juurikaan nuoria houkuttele, on syytä kuitenkin huomioida Keskustan kannatuspotentiali. Keskustaa tässä kyselyssä sanoi äänestäneensä 7 % nuorista, mutta voivansa äänestää peräti 10%.

Toisaalta graafista on tärkeää nostaa esiin myös se, että peräti viidennes vastaajista ei ole ollenkaan valmis vaihtamaan puoluekantaansa.

Muiden puolueiden potentiaalinen kannatus näyttää jääneen samaksi kuin äänestystuloksessakin. On hyvä huomatta, että vain 15% vastaajista voisi kyselyn mukaan äänestää "kakkosvaihtoehtona" perussuomalaisia, kun taas perussuomalaisia sanoi äänestäneensä 19%. Perussuomalaisten kannatuspotentiali on siis vähäisempi kuin varsinainen kannatus.

2.7 Polarisoituminen – uhka vai mahdollisuus?

Kuten edellä on esitetty, näkyy sekä äänestyskäyttäytymisessä että arvo- ja asiakysymyksissä osin merkittävää polarisaatiota eli kärjistymistä tai napaistumista. Nuoret naiset innostuvat vihreästä politiikasta ja nuoret miehet taas ovat kallellaan erityisesti perussuomalaisiin. Naisvastaajia kiinnostavat enemmän hoivaan ja hoitoon, jonkun mielestä ”pehmeisiin asioihin” liittyvät kysymykset, kun miesten mielenkiinnon herättää vaikkapa talous ja tekniset asiat. Sukupuolien välillä näkyi myös polarisoitumista sen suhteen, mistä tietoa haettiin äänestämisen tueksi.

Vaikka polarisaatio ei kaikissa asioissa ole pahasta – selkeitä vaihtoehtoja tarvitaan - , on hyvä tiedostaa kuitenkin sen mahdolliset haitat. Polarisaatio ei yleensä edistä hyvän keskustelun käymistä, sillä dialogi perustuu vuoropuheluun, ymmärrykseen ja kompromisseihin. Ihmismielten etääntyminen toisistaan ääripäihin ei edistä keskustelua varsinkaan silloin, jos omanmielisessä seurassa oleminen tuntuu mielekkäämmältä kuin toisten aito kuunteleminen. Kuulluksi tulemisen puute etäännyttää ihmisiä toisistaan, mikä vaikeuttaa luonnollisesti myös yhteisten asioiden hoitamista.

*”Politiikan rajuhkoksi muuttunut retoriikka ja toisten arvostelu kammoksuttaa.”
– Kyselytutkimuksemme vastaaja*

Varsinkin arvoista syntyvään identiteettiin liittyvissä kysymyksissä se ruokkii helposti vastakkainasettelua ”meidän” ja ”noiden” välille, mikä tärkeistä asioista puhuttaessa saattaa kuumentaa keskustelua ja tehdä keskustelutavasta ruman. Kärjistäen sanottuna polarisoituminen pilaa keskustelun, ja estää riitaa välttäviä ihmisiä osallistumasta julkiseen toimintaan.

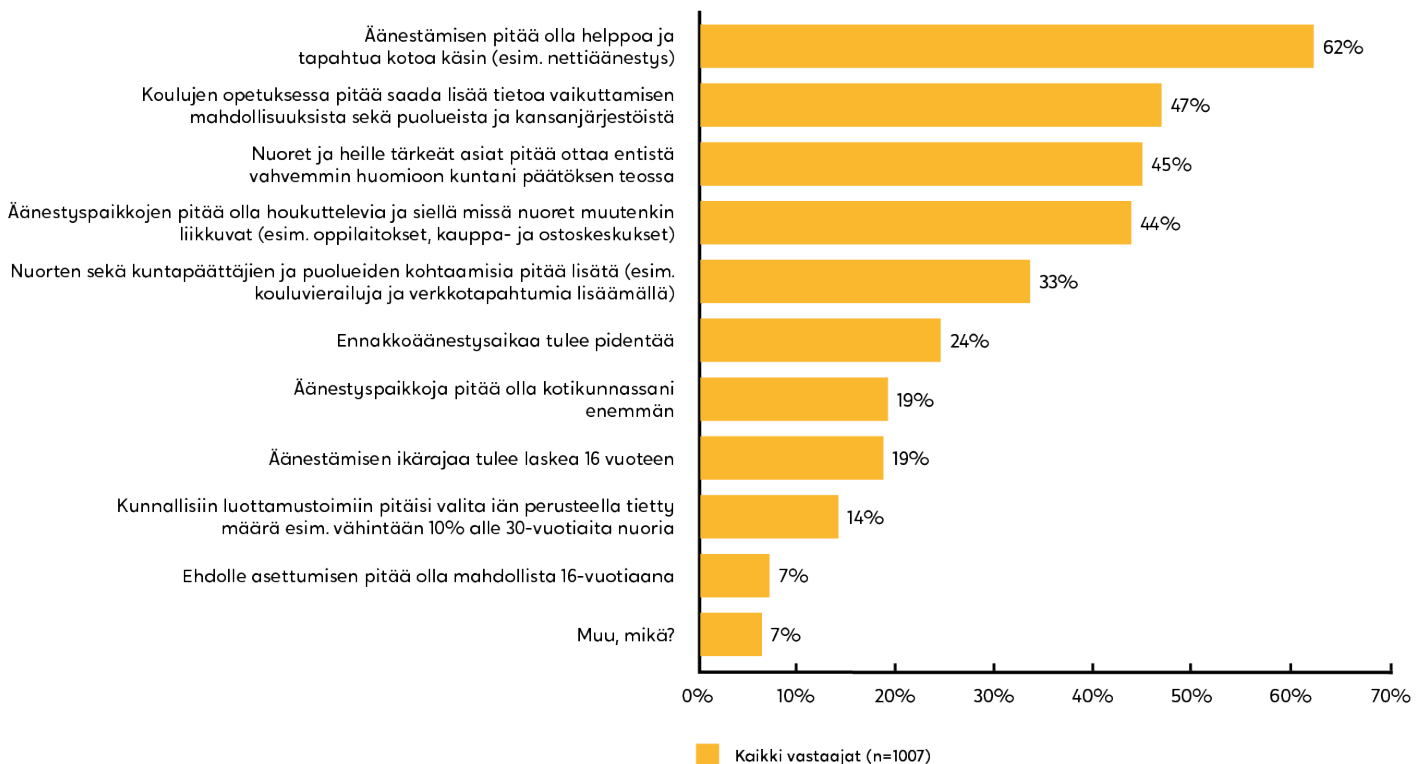
*”Kokisin turvallisuuteni uhatuksi äärioikeiston toimesta, jos lähtisin ehdolle.”
Kyselytutkimuksen vastaajan perustelu, miksi hän ei lähde itse ehdolle*

2.8 Miten kasvattaa nuorten äänestysaktiivisuutta?

Äänestysaktiivisuuden nostamiseksi - demokratian nimissä ja puolesta - on keksittävä ratkaisuja. Koska nuoret äänestävät harvemmin kuin muut ja erityisesti poliittisesti aktiiviset, suuret ikäluokat, halusimme kuulla nuorten näkemyksiä siitä, miten äänestysaktiivisuutta voitaisiin kasvattaa. Tarjosimme useita väittämiä arvioitavaksi, ja nuoret vastaajat arvottivat ne seuraavasti:

Keinot nuorten äänestysaktiivisuuden nostamiseen:

Miten nostaisit nuorten äänestysaktiivisuutta kuntavaaleissa?
Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

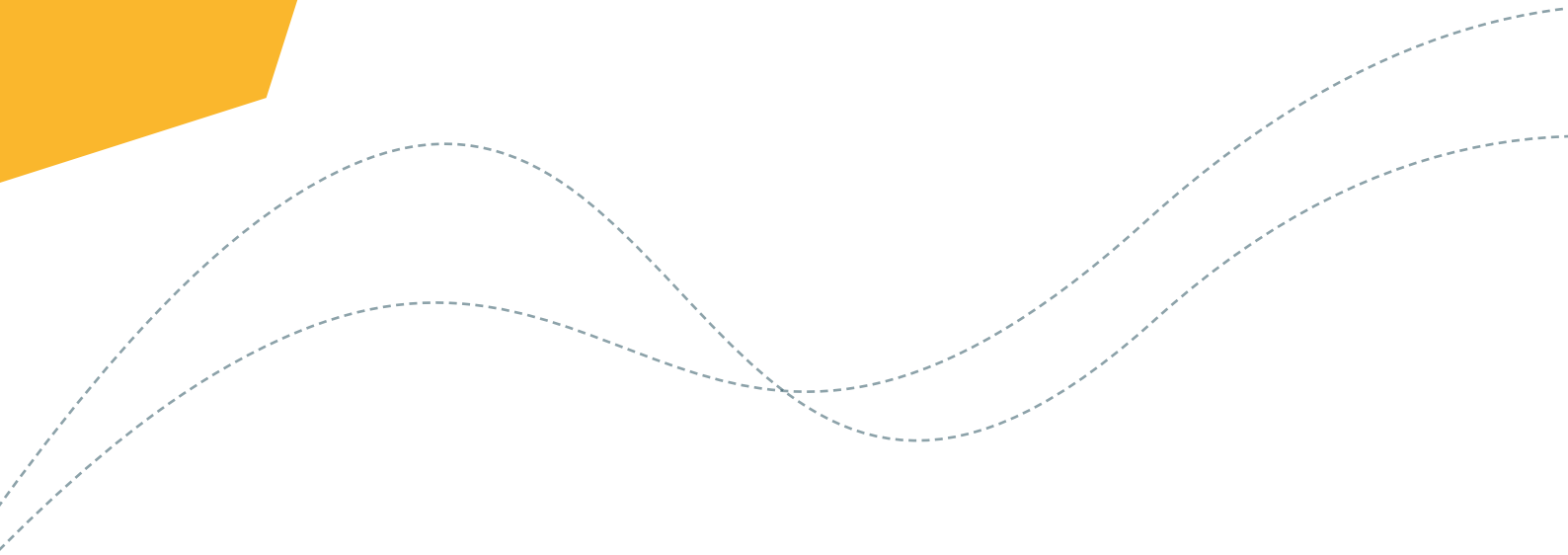

Suosituin tapa parantaa äänestysaktiivisuutta olisi nuorten mielestä se, että äänestämisestä tehdään helppoa ja sen pitäisi tapahtua kotoa käsin esim. nettiäänestyksenä. Tätä mieltä vastaajista oli peräti 62%.

Nuoret peräänkuuluttivat myös koulujen roolia demokratiakasvattajina. Peräti 47% nuorista oli sitä mieltä, että koulujen opetukseen pitää saada lisää tietoa vaikuttamismahdollisuuksista, puolueista ja eri kansalaisjärjestöistä. Tämä on hyvin suhteessa kyselytutkimuksemme aiemmin esitettyyn tulokseen, jonka mukaan yksi suurimmista äänestämättä jättämisen syistä on heikko tietoisuus asiasta.

Hiukan yllättäen vähiten vaikuttavana toimenä nähtiin 16-vuotiaana ehdolle asettumisen mahdollistaminen. Tätä mieltä oli vain 7 % vastaajista. Äänestämiskärajaa laskisi 16-vuoteen joka viides vastaaja. Luku on linjassa esimerkiksi Kuntaliiton selvityksen kanssa, jossa 18–23-vuotiaista 23 % oli ikärajan laskemisen puolella (Kuntaliitto 6.11.2020).

Äänestämisen yleinen saavutettavuus ja helppous ovat nuorille tärkeää. Äänestysajan tulee olla riittävän pitkä, äänestyspaikkoja pitää olla riittävästi ja niiden tulee olla houkuttelevia. Tiedon ja päätöksenteon pitäisi olla ymmärrettävissä, päätöksenteossa pitäisi kuulla nuoria ja päätettävien aiheiden tulee myös olla nuoria lähellä. Äänestämisen kaikenlaisista esteistä olisi siis hyvä päästä, jos nyt ei eroon niin ainakin vähentämään niitä niin, että aktiivisena kansalaisena ja äänestäjänä toimiminen olisi myös vaikuttamista aloitteleville nuorille helppoa.

ЛИКУ 3

3.1 Konkreettisia toimenpiteitä nuorten poliittisen osallistumisen vahvistamiseksi

Mitä hyviä keinoja sitten voisi olla käytettävissä? Miten aktivoida myös nuorisoa äänestysuurnille? Muistin virkistykseksi on todettava, että äänestämättä jättäneistä nuorista 36 % ei löytänyt mieleistään ehdokasta, neljännes ei viitsinyt lähteä uurnille tai oma tietoisuus päätöksenteon tueksi epäilytti, ja 16 % heistä vain unohti äänestää. Näiden nuorten aktivoiminen toisi mahdollisuuden nostaa äänestysprosenttia useita yksiköitä, koska samanaikaisesti aktiivisin äänestäjäkunta eli suuret ikäluokat alkavat poistua vähitellen äänestystilastoista.

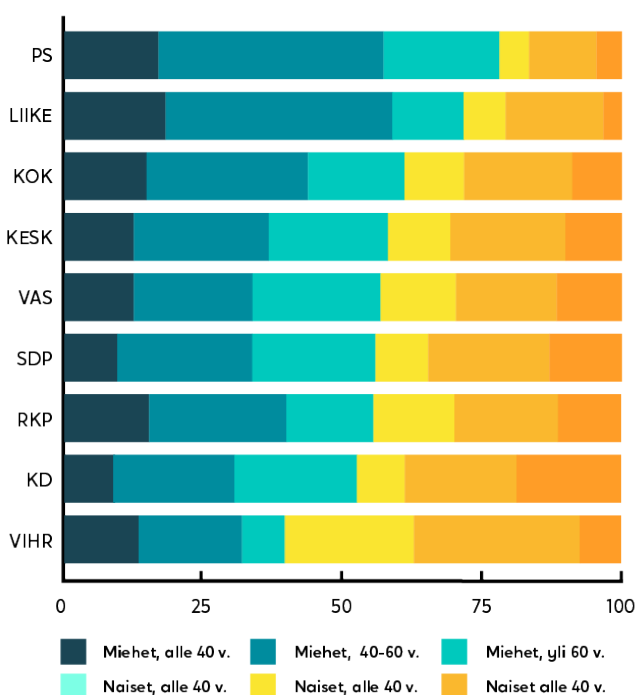
Nuorison suosikkikeinona näyttäytyi äänestämisen helpottaminen niin, että sen voisi tehdä kotoa käsin esimerkiksi verkon kautta. Tämän takana on varmasti ajatus tekemisen vaivattomuudesta – että äänestämisen ei olisi sidottuna aikaan tai paikkaan.

Vaikka teknisesti sähköisen vaaleissa äänestämisen järjestäminen olisi mahdollista, liittyä siihen myös toistaiseksi ratkaisemattomia asioita. Vuoden 2017 Nettiäänestystyöryhmässä todettiin, että painostuksen estäminen ei vielä ole täysin yhdistettävissä tunnistautumiseen. Haasteena koettiin myös se, että äänestystuloksen todentaminen olisi tehtävä vain luottaen tietokoneen rekisteröimiin ääniin. Lisäksi erityisen isona haasteena nähtiin luottamuksen menettämisen riski, sillä luottamuksen voi menettää vain kerran ja huhupuheet ovat hyvin tehokas tapa rapauttaa uskottavuutta ja luotettavuutta. Vaalitulokseen liittyvien jälkipuheiden alas ampuminen fyysisesti laskettavilla äänillä on helpompaa kuin abstraktien verkkoäänien. (Nettiäänestystyöryhmä 2017, 39–40.)

Vaikka ehdokkaan ikä ei ollutkaan merkittävä tekijä nuoren äänestäjän ehdokasvalinnassa, sopivimman ehdokkaan löytämisen haasteeseen auttaisi varmasti ehdokaslistan kattavuuden laajentaminen ja monipuolistaminen. Nyt kaikkien ehdokkaiden keski-ikä oli 50 vuotta.

Nuoria eli alle 30-vuotiaita ehdokkaita oli 2021 kuntavaaleissa vain 8,6 % (Allianssi ry 8.6.2021), minkä myötä äänestävien nuorten kaltaisia ja myös elämäntilanteen kautta samaistuttavia ehdokkaita oli vähän tarjolla.

Miesten ja naisten osuus ehdokkaista puolueen ja iän mukaan kuntavaaleissa 2021, eduskuntapuolueet (%)

Lähde: Tilastotietoa ehdokkaista (Tilastokeskus, 2021)
https://www.tilastokeskus.fi/til/kvaa/2021/01/kvaa_2021_01_2021-06-04_tie_001.fi.html

Vähäinen nuorten ehdokkaiden määrä ja heikko nuorten äänestysaktiivisuus ovat varmasti osaltaan edistäneet nuorten heikkoa läpipääsyprosenttia. Nuoria valittiin kunnanvaltuustoihin vain 5,58 % ehdokkaista eli 494 (Allianssi ry 15.6.2021). Alle 20-vuotiaita valtuutettuja on 48. Tämä ei vastaa nuorten osuutta väestöstä, kun yksinomaan 20–29-vuotiaita oli Tilastokeskuksen (28.5.2021) mukaan 2020 lopulla n. 20 % väestöstä. Pelkästään tämän aliedustuksen tasapainottaminen lähemmäs reaalitilannetta voisi lisätä nuorison mielenkiintoa kunta-politiikkaa kohtaan, sillä tutun tai nuoren kaltaisen päättäjän todennäköisyyden kasvaessa myös tavoittavuus saattaisi kasvaa.

Tavoite aiempaa monipuolisemmista ehdokaslistoista lieenee painokkain asia, mitä ehdokashankinnan kannalta voidaan tehdä. Se tarkoittaa puolueiden näkökulmasta tiukkaa jalkatyötä, ja paitsi aktiivisten nuorten löytämistä, myös heidän ennakkoluulotonta kysymistään mukaan. Ja mikä tärkeintä myös vastuun antamista nuorelle, kun menestystä tulee. Tähän jalkatyöhön parhaita ovat varmasti puolueiden nuorisojärjestöt, jotka yhtä kaikki tarvitsevat puolueiden tukea työn tekemisessä.

Tavoittamatonta kannatus- ja ehdokaspotentiaalia varmasti on. Ehdokasvalikoiman kasvattamisen näkökulmasta mielenkiintoista on, että 11 % vastaajistamme kertoi voivansa harkita ehdolle asettumista kuntavaaleissa. Kysely ei kertonut, oliko heitä kysytty ehdolle eli ylipäänsä saatu tavoitettua asian tiimoilta, mutta tällä otannalla se olisi tarkoittanut reilua 100 ehdokasta lisää, mikäli kaikki olisivat suostuneet ehdolle.

Emme tällä kertaa erityisesti selvittäneet nuorten syitä olla lähtemättä ehdolle, vaikka avoimissa vastauksissa tähän monia perusteluja tulikin. Aiemmassa nuorisotutkimukssamme nuorten suurimpia yhteiskunnallisen toiminnan esteitä olivat julkisen arvostelun pelko (46 %, n=756), yhteiskunnallisten asioiden tuntuminen liian monimutkaisilta (37 %) ja mielekkään osallistumistavan löytymättömyys (33 %) (Maukonen & Oinas-Panuma 2020, 63). Tällaisten asioiden ratkaiseminen on olennaista tavoitteen saavuttamisen, siis nuorten aktiivisemmän osallistumisen kannalta.

“En tiedä kuntapäätämisestä tarpeeksi, ei ole kiinnostusta. Lisäksi nykyään tulee turhaa kritiikkiä ja huutelua joka puolelta. Toimin mieluummin toisenlaisessa poliittisessa vaikuttamisessa.” – Kyselytutkimuksen vastaaja

3.2 Koulut ratkaisuna?

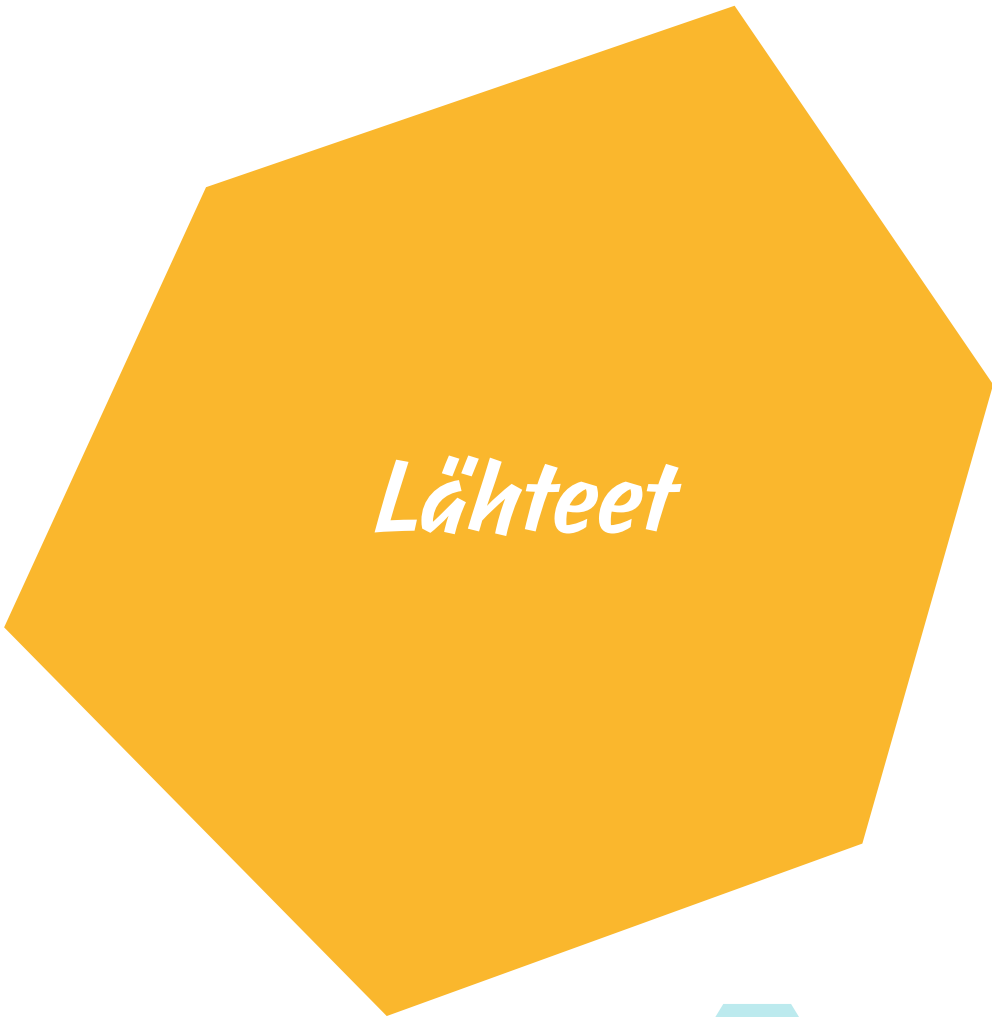
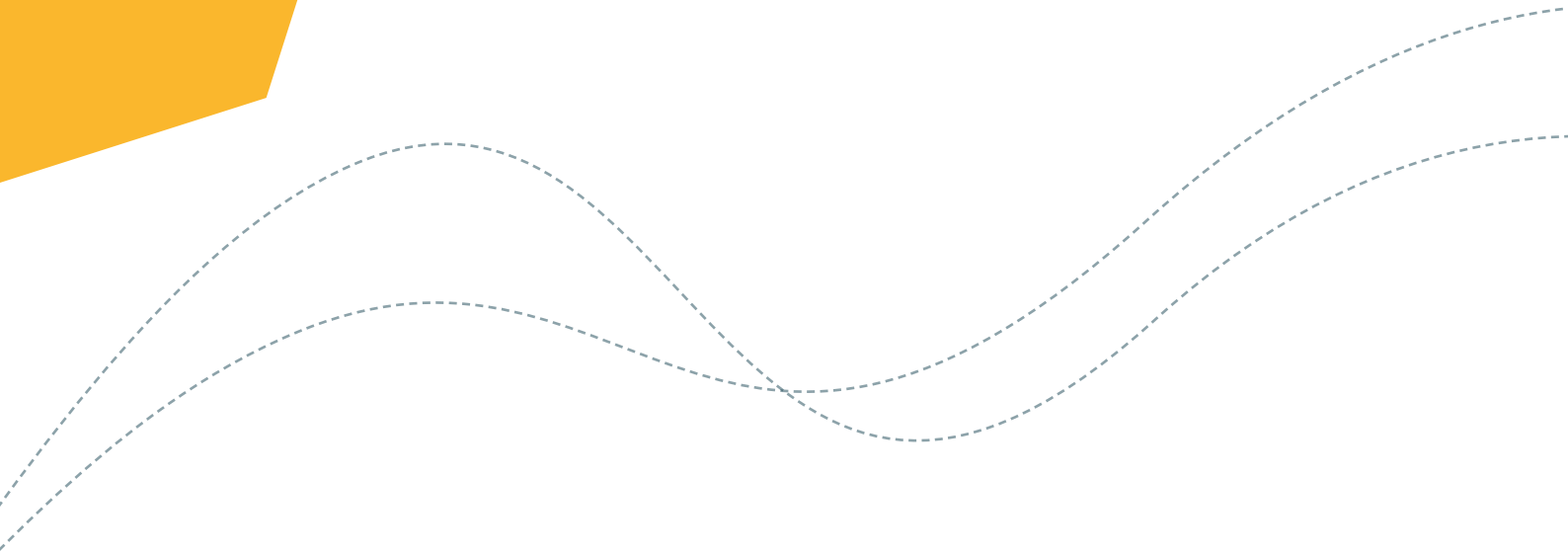
Osallistumisen esteistä toinen merkittävä on selkeästi se, että nuoret tuntevat itsensä osaamattomiksi ja tietämättömiksi suhteessa päätöksentekoon ja äänestyspäätöksen tekemiseen. Kaikilla ei ole kuitenkaan samat lähtökohdat ryhtyä kehittämään omaa osallisuuttaan aktiiviseksi kansalaiseksi, sillä perheen äänestyskäytännöllä on paljonkin vaikutusta nuorten osallistumiselle tai osallistumattomuudelle. Esimerkiksi professori Erola Turun yliopistosta on kertonut, että mikäli perheessä ei äänestetä, on todennäköistä, että nuorikaan ei tule äänestämään (Kivelä, 22.02.2019; Erola, Lahtinen & Wass 7.3.2017.) Tässä kyselytutkimuksessa perheen passivoiva rooli ei noussut esiin, mutta se ei poista ongelmaa kokonaan.

Perheen passivoivaa vaikutusta voi kuitenkin koettaa vähentää muilla keinoin. Yksi tällainen mahdollisuus olisi tuoda lisää poliittista ja vaikuttamiseen liittyvää sisältöä koulujen arkeen. Tämä ei tarkoittaisi välttämättä uutta oppiainetta tai suurta muutosta opetussuunnitelmaan, vaan jo pelkästään vaikuttamistaitojen vahvistamista, puolueiden erojen ja arvopohjaisen maailmankatsomuksen opettamista sekä tutustumista kansalaisjärjestöihin. Äänestämistä voisi myös harjoitella ryhmänä.

"En ymmärrä politiikasta tarpeeksi tai koe olevani hyvä edustamaan niin vaikuttavia asioista." – Kyselytutkimuksen vastaaja

Kansalaispätevyyden tunteen vahvistaminen on yksi tärkeä avain ongelmanratkaisuun. Tällä tarkoitamme sekä opettajien että oppilaiden kansalaispätevyyden vahvistamista. Jyväskylän yliopistossa 2020 tehty väitöstutkimus osoittaa, että opettajat kokevat omat taitonsa puutteellisiksi esimerkiksi puolue toiminnan opettamisen suhteen. Peräti 80% opettajista koki, ettei kykene toimimaan demokratiakasvattajana. (Männistö 2020).

Kansalaispätevyys ei voi kasvaa, jos puolueet eivät myöskään ole tervetulleita osaksi koulujen arkea tai puolueet suljetaan julkisten tapahtumien ulkopuolelle, kuten useissa kunnissa on käynyt. Suomessa on lukuisia kouluja, joissa vielä tänäkin päivänä on poliittisten nuorisojärjestöjen ilmoitukset kielletty, mutta samaan aikaan muista harrastuksista saa ilmoittaa. Tämä ei tietenkään yksin ole koulujen syy, vaan ilmiön yleistymiseen on vaikuttanut yhteiskunnan yleinen puoluevastainen ilmapiiri.

Lähteet

Allianssi ry (8.6.2021): Kuntavaaleissa nuoret ehdokkaat loistavat poissaolollaan – miksi? <https://alli.fi/kuntavaaleissa-nuoret-ehdokkaat-loistava-poissaolollaan-miksi/> luettu 26.11.2021

Allianssi ry (15.6.2021): Kuntavaaleissa valittiin 494 nuorta – nuorten valtuutettujen määrä laski <https://alli.fi/kuntavaaleissa-valittiin-494-nuorta-nuorten-valtuutettujen-maara-laski/> luettu 26.11.2021

Allianssi ry (11.8.2021): Nuorten äänestysaktiivisuus kasvoi lievästi kuntavaaleissa <https://alli.fi/nuorten-aanestysaktiivisuus-kasvoi-lievasti-kuntavaaleissa-2/> luettu 26.11.2021

Borg, Sami (2012): Nuorten äänestysvalinnat, puoluekiinnittyminen ja edustautuminen teoksessa Ronkainen, Jussi (toim.) (2012), 15–25 https://tietoanuurista.fi/wp-content/uploads/2013/05/Nuoret_ja_xni_II_verkkoversio.pdf luettu 10.1.2022

Erola, Jani, Lahtinen Hannu & Wass, Hanna (7.3.2017): Periytyvää eriytymistä – vanhemmilla selvä vaikutus nuorten äänestämiseen <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2017/periytyvaa-eriytymista-vanhemmilla-selva-vaikutus-nuorten-aanestamiseen/> Tilastokeskus: Tieto & Trendit, luettu 23.11.2021

Karhu, Otso (14.6.2021): Näin Minja Koskela voitti somevaalit ja tavoitti huolestuneen kulttuuriväen: "Häkellyttävän upea tulos" <https://yle.fi/uutiset/3-11982098%20> luettu 26.11.2021

Kivelä, Satu (22.2.2019): Äänestätkö vaaleissa vai jätätkö äänestämättä? Kerro miksi <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/02/22/aanestatko-vaaleissa-vai-jatatko-aanestamatta-kerro-miksi> luettu 26.11.2021

Kuntaliitto (6.11.2020): Äänestysikärajan laskeminen kuntavaaleissa ei saa kannatusta <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2020/aanestysikarajan-laskeminen-kuntavaaleissa-ei-saa-kannatusta> luettu 26.11.2021

Kuntaliitto (14.6.2021): Kuntavaalien äänestysprosentti jäi historiallisen alhaiseksi kaikenkokoisissa kunnissa <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2021/kuntavaalien-aanestysprosentti-jai-historiallisen-alhaiseksi-kaikenkokoisissa-kunnissa> luettu 16.11.2021

Maukonen, Pauliina & Oinas-Panuma, Kaisa (2020): Taistelua valosta – Nuoret ja politiikan tulevaisuus
Männistö, Perttu (2020): The State of Democracy Education in Primary School-Education <https://www.jyu.fi/fi/ajan-kohtaista/arkisto/2020/06/7-11-2020-km-perttu-mannisto-kasvatustieteiden-ja-psykologian-tiedekunta-kasvatustiede>

Männistö, Perttu (2020): The State of Democracy Education in Primary School-Education <https://www.jyu.fi/fi/ajan-kohtaista/arkisto/2020/06/7-11-2020-km-perttu-mannisto-kasvatustieteiden-ja-psykologian-tiedekunta-kasvatustiede>

Nettiäänestystyöryhmä (2017): Nettiäänestyksen edellytykset Suomessa – Nettiäänestystyöryhmän loppuraportti, Oikeusministeriön julkaisu 60/2017 https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/281c16de-87a0-4d48-a654-527ea93aec70/40e845f9-de05-4127-8ff5-7f052c90dc1c/RAPORTTI_20171219234502.pdf luettu 2.12.2021

Opetushallitus (30.9.2021): Opettajien hyvinvoinnista pidettävä huolta <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2021/opettajien-hyvinvoinnista-pidettava-huolta>

Pekola-Sjöblom, Marianne & Piipponen, Sirkkaliisa (14.6.2021): Tietoja äänestysaktiivisuudesta 293 kunnan kuntavaaleista <https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/%C3%84%C3%A4nestysaktiivisuus%20kuntavaaleissa%202021.pdf> luettu 7.1.2022

Rahkonen, Juho (25.2.2021): https://www.epressi.com/media/userfiles/146893/1615360675/nuorten-aanestysaikeet-kuntavaaleissa-2021_tutkimusraportti.pdf luettu 10.1.2022

Tilastokeskus (28.5.2021) Joka seitsemäs 30–34-vuotias on ulkomaalaistaustainen https://www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/2020/02/vaerak_2020_02_2021-05-28_tie_001_fi.html luettu 26.11.2021

Tilastotietoa ehdokkaista (2021): Tilastokeskus https://www.tilastokeskus.fi/til/kvaa/2021/01/kvaa_2021_01_2021-06-04_tie_001_fi.html (luettu 12.8.2021)
Tilastotietoa äänestämisestä (2021): Tilastokeskus https://www.stat.fi/til/kvaa/2021/03/kvaa_2021_03_2021-06-22_tie_001_fi.html (luettu 12.8.2021)

Tilastotietoa valituista (2021): Tilastokeskus https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vaa_kvaa_2021_07/statfin_kvaa_pxt_12y1.px/table/tableViewLayout1/ (luettu 12.8.2021)

Ylen Kuntavaalit-tulospalvelu 2021 <https://vaalit.yle.fi/kv2021/fi> luettu 16.11.2021